

SLUTRAPPORT OM DIREKTIVET OM ERKÄNNANDE AV YRKESKVALIFIKATIONER

UPPDRAG

1. Genomgång och analys av EU-direktiv 2005/36/EG, nedan benämnt "direktivet".
2. Utredning av vilka rättsområden som regleras i direktivet samt vilka åtgärder som skall genomföras nationellt genom lagstiftning och annan reglering.
3. Utredning av Ålands lagstiftningsbehörighet på de rättsområden som regleras i direktivet.
4. Analys och beskrivning av gällande landskapslagstiftning på de rättsområden som direktivet omfattar, till den del direktivet berör landskapets lagstiftningsbehörighet.
5. Analys och beskrivning av vilka olika alternativ/tekniker som kan användas i de fall lagstiftningsåtgärder behöver vidtas. Denna del innefattar även en beskrivning av hur direktivet genomförts i olika stater.
6. Utredning över vilka administrativa verkningar direktivet har för Ålands del.
7. Bedömning av huruvida erkännande av yrkeskvalifikationer i enlighet med direktivet ska handläggas på Åland och i sådana fall vilken kompetens och vilka funktioner som behövs för detta.
8. Utredning av hur erkännande av yrkeskvalifikationer som erhållits utanför EU regleras nationellt samt hur Ålands lagstiftningsbehörighet på området ser ut.
9. Förslag till lagstiftningsåtgärder med anledning av resultatet av utredningen i punkt 7.

1. Genomgång och analys av EU-direktiv 2005/36/EG

Allmänt

Syftet med direktivet är att fastställa de regler enligt vilka en medlemsstat som kräver bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av ett reglerat yrke inom sitt territorium för tillträde till och utövandet av detta yrke skall erkänna sådana yrkeskvalifikationer som förvärvats i en eller flera andra medlemsstater och som ger innehavaren av dessa kvalifikationer rätt att där utöva yrket.

Ett mål för direktivet är att rationalisera, förenkla och förbättra reglerna om erkännande av yrkeskvalifikationer. Genom ikraftträdandet av direktivet upphävs 15 andra direktiv.

Direktivet hindrar inte medlemsstaterna från att, i enlighet med den egna lagstiftningen, erkänna yrkeskvalifikationer som medborgare från tredjeland har förvärvat utanför EU. Varje erkännande bör under alla omständigheter göras med beaktande av de minimivillkor för utbildningen som gäller för vissa yrken.

Direktivet avser medlemsstaters erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats i andra medlemsstater. Direktivet omfattar dock inte medlemsstaters erkännande av beslut om erkännande i enlighet med direktivet som tagits av andra medlemsstater. En person vars yrkeskvalifikationer erkänts i enlighet med direktivet kan följaktligen inte utnyttja detta erkännande för att i sitt ursprungsland åtnjuta andra rättigheter än de som följer av de yrkeskvalifikationer som erhållits i denna medlemsstat (- såvida personen i fråga inte kan styrka att han/hon har förvärvat ytterligare yrkeskvalifikationer i den mottagande medlemsstaten).

Direktivets uppbyggnad

Direktivet är indelat i VI avdelningar. Avdelning I innehåller allmänna bestämmelser såsom syftet med direktivet, direktivets räckvidd, definitioner och verkan av erkännandet. Avdelning II innehåller bestämmelser om friheten att tillhandahålla tjänster såsom principen om friheten att tillhandahålla tjänster, undantag från krav som ställs på nationellt etablerade yrkesutövare, förhandsunderrättelse om tjänsteleverantören förflyttar sig, administrativt samarbete och uppgifter som skall lämnas till tjänstemottagarna. Avdelning III innehåller bestämmelser om etableringsfriheten och är indelad i 4 kapitel. I kapitel I regleras den generella ordningen för erkännande av bevis på formella kvalifikationer, i kapitel II erkännande av yrkeserfarenhet, i kapitel III erkännande på grundval av samordning av minimikraven för utbildning och i kapitel IV gemensamma bestämmelser om etablering. Avdelning IV innehåller bestämmelser om detaljerade villkor för utövande av yrket. Avdelning V innehåller bestämmelser om administrativt samarbete och genomförandebefogenheter. Och den sista avdelningen VI innehåller andra bestämmelser.

De olika ordningarna

Direktivet omhandlar tre olika ordningar. *Den generella ordningen* (Avdelning III Kapitel I) omfattar bestämmelser om erkännande av bevis på formella kvalifikationer för alla yrken som inte omfattas av kapitlen II och III i avdelning III och i vissa fall där sökanden, av en specifik och exceptionell anledning, inte uppfyller villkoren i kapitlen II eller III. *Ordningen för erkännande av yrkeserfarenhet* (Avdelning III Kapitel II) omhandlar de tillfällen det i en medlemsstat för tillträde till eller utövande av vissa verksamheter krävs kunskap och förmåga av allmän, affärsmässig eller yrkesmässig art, skall denna medlemsstat som tillräckligt bevis för att sådan kunskap och förmåga förvärvats godta utövande av denna verksamhet i en annan medlemsstat. Utövandet skall ha skett i enlighet med artiklarna 17, 18 och 19. *Ordningen för automatiskt erkännande* (Avdelning III Kapitel III) omhandlar bestämmelser om erkännande på grundval av samordning av minimikraven för utbildning.

AVDELNING I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Direktivets syfte och tillämpningsområde

Syfte

I direktivet fastställs de regler enligt vilka en medlemsstat som kräver bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av ett reglerat yrke inom sitt territorium (nedan kallad ”mottagande medlemsstat”) för tillträde till och utövandet av detta yrke skall erkänna sådana yrkeskvalifikationer som förvärvats

i en eller flera andra medlemsstater (nedan kallad ”ursprungsmedlemsstat”) och som ger innehavaren av dessa kvalifikationer rätt att där utöva yrket.

Tillämpningsområde

Direktiv skall gälla för alla de medborgare i en medlemsstat, inbegripet fria yrkesutövare, som vill utöva ett reglerat yrke, antingen som egen företagare eller anställd, i en annan medlemsstat än den där de har förvärvat sina yrkeskvalifikationer.

Varje medlemsstat kan inom sitt territorium, enligt sin egen lagstiftning, tillåta medborgare från medlemsstaterna med yrkeskvalifikationer som inte erhållits i en medlemsstat att utöva ett reglerat yrke.

För de yrken som omfattas av avdelning III kapitel III (läkare, sjuksköterska, tandläkare, veterinär, farmaceut och arkitekt) skall detta första erkännande ske i överensstämmelse med de minimikrav på utbildning som anges i det kapitlet.

Om det för ett visst reglerat yrke finns andra särskilda regler för erkännande av yrkeskvalifikationer i ett separat instrument i gemenskapslagstiftningen, skall motsvarande bestämmelser i direktivet inte gälla. Separata rättsregler för erkännande av yrkeskvalifikationer finns t.ex. inom området transport, försäkringsförmedling, lagstadgad revision och advokatverksamhet

Definitioner

I direktivet används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *reglerat yrke*: en eller flera former av yrkesverksamhet där det genom lagar och andra författningar direkt eller indirekt krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten eller någon form av denna; i synnerhet skall användandet av en yrkestitel som genom bestämmelser i lagar och andra författningar enbart får användas av den som innehar en viss yrkeskvalifikation utgöra en form av utövande. När första meningen inte är tillämplig, skall ett sådant yrke som avses i punkt 2 betraktas som ett reglerat yrke.

b) *yrkeskvalifikationer*: kvalifikationer som intygas i ett bevis på formella kvalifikationer, ett kompetensbevis enligt artikel 11 a i och/eller yrkeserfarenhet.

c) *bevis på formella kvalifikationer*: examens-, utbildnings- eller annat behörighetsbevis för en yrkesutbildning som huvudsakligen ägt rum i gemenskapen, utfärdat av en myndighet i en medlemsstat vilken utsetts i enlighet med denna stats lagar och andra författningar. När första meningen inte är tillämplig, skall ett sådant bevis på formella kvalifikationer som avses i punkt 3 betraktas som bevis på formella kvalifikationer.

d) *behörig myndighet*: varje myndighet eller organ som medlemsstaterna bemyndigat att utfärda eller ta emot utbildningsbevis och andra handlingar eller upplysningar, samt att ta emot ansökningar och fatta de beslut som avses i detta direktiv.

e) *reglerad utbildning*: all utbildning som särskilt utformats för ett visst yrke och som omfattar en eller flera kurser som vid behov kompletteras genom yrkesutbildning, provtjänstgöring eller yrkesutövning. Utformningen av och nivån på yrkesutbildningen, provtjänstgöringen eller yrkesutövningen skall fastställas i den berörda medlemsstatens lagar och andra författningar, eller övervakas eller godkännas av den för ändamålet utsedda myndigheten.

f) *yrkeserfarenhet*: det faktiska och lagliga utövandet av ifrågakvarande yrke i en medlemsstat.

g) *anpassningsperiod*: utövande av ett reglerat yrke i den mottagande medlemsstaten under en behörig yrkesutövares ansvar, eventuellt åtföljt av kompletterande utbildning.

Denna praktik skall bedömas. De detaljerade bestämmelserna för anpassningsperioden och dess utvärdering samt status för en migrerande praktikant skall fastställas av den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten. Den status som personen får i den mottagande medlemsstaten, särskilt när det gäller rätt till vistelse samt skyldigheter, sociala rättigheter och förmåner, ersättningar och arvoden, skall fastställas av de behöriga myndigheterna i nämnda medlemsstat i enlighet med tillämplig gemenskapslagstiftning.

h) *lämplighetsprov*: ett prov som endast gäller sökandens yrkeskunnighet och som utarbetas av de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten i syfte att bedöma sökandens förmåga att utöva ett reglerat yrke i denna medlemsstat. För att bevilja genomförande av detta prov skall de behöriga myndigheterna upprätta en förteckning över de ämnen som, utifrån en jämförelse mellan den utbildning som krävs i med-

lemsstaten och den som sökanden har genomgått, inte omfattas av de examens- eller andra behörighetsbevis som sökanden har. Lämplighetsprovet skall utformas med beaktande av att sökanden är en behörig yrkesutövare i ursprungsmedlemsstaten eller den medlemsstat han kommer ifrån. Det skall omfatta ämnen valda ur förteckningen och i vilka kunskap är väsentlig för att kunna utöva yrket i den mottagande medlemsstaten. Provet får också omfatta kännedom om de yrkesregler som gäller för ifrågavarande verksamhet i den mottagande medlemsstaten. De närmare bestämmelserna för lämplighetsprovet och status i den mottagande medlemsstaten för den som vill förbereda sig för provet skall fastställas av de behöriga myndigheterna i denna medlemsstat.

i) *företagsledare*: varje person som har varit verksam i ett företag inom ifrågavarande yrkesgren

i) som företagsledare eller chef för en filial, eller

ii) som ställföreträdare för ägaren till ett företag eller till en företagsledare, om befattningen innebär att han/hon har ett ansvar motsvarande ägarens eller företagsledarens, eller

iii) i arbetsledande funktion med arbetsuppgifter av affärsmässig och/eller teknisk art och med ansvar för en eller flera avdelningar inom företaget.

Ett yrke som utövas av medlemmarna i en sådan sammanslutning eller organisation som anges i bilaga I skall betraktas som ett reglerat yrke.

De sammanslutningar eller organisationer som avses i stycket ovan har särskilt till uppgift att främja och upprätthålla hög standard inom det berörda yrkesområdet. För detta syfte är de föremål för erkännande i en medlemsstat i en speciell form och tilldelar sina medlemmar bevis på formella kvalifikationer, ser till att medlemmarna iakttar de regler för yrkesmässigt uppförande som de föreskriver och ger dem rätten att använda en titel eller en bokstavsförkortning eller att erhålla en ställning som motsvarar detta bevis på formella kvalifikationer. När en medlemsstat erkänner en sådan sammanslutning eller organisation som avses i första stycket, skall den underrätta kommissionen som skall offentliggöra informationen i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Som bevis på formella kvalifikationer skall också betraktas varje bevis på formella kvalifikationer som utfärdats i tredjeland, om innehavaren har tre års yrkeserfarenhet inom det berörda yrket på den medlemsstats territorium där beviset på formella kvalifikationer erkändes i enlighet med artikel 2.2 och detta har intygats av den medlemsstaten.

Verkan av erkännandet

Den mottagande medlemsstatens erkännande av yrkeskvalifikationerna skall ge förmånstagaren möjlighet att på samma villkor som medborgarna i denna medlemsstat utöva det yrke som personen i fråga är behörig för i ursprungsmedlemsstaten.

I direktivet skall det yrke som sökanden önskar utöva i den mottagande medlemsstaten vara detsamma som sökanden är behörig för i ursprungsmedlemsstaten, om det rör sig om jämförbara verksamheter.

AVDELNING II

FRIHET ATT TILLHANDAHÅLLA TJÄNSTER

Principen om friheten att tillhandahålla tjänster

Allmänt

Utän att det påverkar särskilda bestämmelser i gemenskapslagstiftningen eller tillämpningen av artiklarna 6 och 7 i direktivet får inte medlemsstaterna av skäl som rör yrkeskvalifikationerna inskränka friheten att tillhandahålla tjänster i en annan medlemsstat

a) om tjänsteleverantören är lagligen etablerad i en medlemsstat för att där utöva samma yrke (nedan kallad "etableringsmedlemsstaten")

och

b) om tjänsteleverantören förflyttar sig och om han/hon har utövat yrket under minst två år i etableringsmedlemsstaten under de tio år som föregår tillhandahållandet av tjänsten, om yrket inte är reglerat i den

medlemsstaten. Kravet på två års yrkespraktik skall inte tillämpas om yrket eller utbildningen för yrket är reglerad.

Bestämmelserna i denna avdelning skall tillämpas enbart om tjänsteleverantören flyttar till den mottagande medlemsstatens territorium för att temporärt och tillfälligt utöva ett yrke. Huruvida tillhandahållandet av tjänsten är temporärt och tillfälligt skall bedömas från fall till fall, i synnerhet på grundval av tjänstens varaktighet, frekvens, periodicitet och kontinuitet.

En tjänsteleverantör som förflyttar sig skall omfattas av de yrkesregler av yrkesmässig, yrkesrättslig eller administrativ art som har direkt samband med yrkeskvalifikationerna, till exempel yrkesdefinitionen, användningen av titlar och allvarig försummelse i yrkesutövningen som har direkt och specifikt samband med konsumentskydd och konsumentssäkerhet samt de disciplinära bestämmelser som tillämpas i den mottagande medlemsstaten på personer som utövar samma yrke i den medlemsstaten.

Undantag

Den mottagande medlemsstaten skall medge tjänsteleverantörer som är etablerade i en annan medlemsstat undantag från de krav som ställs på yrkesutövare som är etablerade inom den mottagande medlemsstatens territorium i fråga om

- a) tillstånd från, registrering eller medlemskap i en yrkesorganisation eller motsvarande organ; för att underlätta tillämpningen av disciplinära bestämmelser som gäller på territoriet, enligt artikel 5.3 i direktivet, får medlemsstaterna föreskriva antingen automatisk tillfällig registrering eller proformamedlemskap i en sådan yrkesorganisation eller motsvarande organ, på villkor att detta inte försenar eller på något sätt försvårar tillhandahållandet av tjänster och inte medför extrautgifter för tjänsteleverantören. En kopia av den underrättelse som avses i artikel 7.1 och i förekommande fall av en förnyad underrättelse, åtföljd, när det gäller yrken som har sådana konsekvenser för folkhälsa och säkerhet som avses i artikel 7.4 eller som omfattas av automatiskt erkännande i enlighet med avdelning III kapitel III, av en kopia av de handlingar som avses i artikel 7.2, skall skickas från den behöriga myndigheten till den relevanta yrkesorganisationen eller motsvarande organ, och detta skall betraktas som en automatisk tillfällig registrering eller ett proforma-medlemskap,
- b) anslutning till socialförsäkringssystemet, i syfte att med en försäkringsgivare göra avräkningar för tjänster som tillhandahållits personer som är försäkrade genom ett socialförsäkringssystem. Tjänsteleverantören skall emellertid på förhand eller, i brådskande fall, efteråt lämna upplysningar till det organ som avses i b om de tjänster som tillhandahålls.

Förhandsunderrättelse om tjänsteleverantören förflyttar sig

Medlemsstaterna får kräva att en tjänsteleverantör som för första gången förflyttar sig från en medlemsstat till en annan för att tillhandahålla tjänster på förhand skriftligen skall underrätta den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten, inklusive uppgifter om eventuellt försäkringsskydd eller annat personligt eller kollektivt skydd rörande yrkesansvar. En sådan underrättelse skall förnyas en gång om året om tjänsteleverantören har för avsikt att tillhandahålla temporära eller tillfälliga tjänster i den medlemsstaten under det året. Tjänsteleverantören får lämna underrättelsen på valfritt sätt.

Vid det första tillhandahållandet av tjänster eller om de faktiska omständigheter som avses i handlingarna ändrats, får medlemsstaterna kräva att underrättelsen åtföljs av följande handlingar:

- a) Bevis på tjänsteleverantörens nationalitet.
- b) Intyg som visar att innehavaren är lagligt etablerad i en medlemsstat för att där bedriva verksamheten i fråga och att det när intyget utfärdas inte finns något förbud, ens tillfälligt, för innehavaren att utöva sitt yrke.
- c) Bevis på yrkeskvalifikationer.
- d) För de fall som avses i artikel 5.1 b bevis i någon form på att tjänsteleverantören har bedrivit verksamheten i fråga under minst två av de föregående tio åren.
- e) För yrkesutövare i säkerhetsbranschen: intyg om att vederbörande inte har dömts för något brott, om medlemsstaterna kräver ett sådant intyg av sina egna medborgare.

Tjänsten skall tillhandahållas under den yrkestitel som används i etableringsmedlemsstaten, om det i denna medlemsstat finns en sådan reglerad titel för yrkesverksamheten i fråga. Denna titel skall anges på (ett av)

etableringsmedlemsstatens officiella språk på ett sätt som gör att varje förväxling med yrkestiteln i den mottagande medlemsstaten undviks. I de fall då en sådan yrkestitel inte finns i etableringsmedlemsstaten, skall leverantören ange sitt bevis på formella kvalifikationer på denna medlemsstats officiella språk eller ett av dem. Undantagsvis skall, i de fall som avses i avdelning III kapitel III, tjänsten tillhandahållas under den yrkestitel som används i den mottagande medlemsstaten.

Vid första tillhandahållandet av tjänster, när det gäller de reglerade yrken som har konsekvenser för folkhälsa eller säkerhet och som inte automatiskt erkänns enligt avdelning III kapitel III, kan den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten kontrollera tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer innan tjänsterna tillhandahålls för första gången. En sådan förhandskontroll skall vara möjlig endast om ändamålet med kontrollen är att undvika allvarlig skada för tjänstemottagarens hälsa eller säkerhet på grund av tjänsteleverantörens bristande yrkeskvalifikationer och om detta inte går utöver vad som är nödvändigt för det ändamålet.

Inom högst en månad efter det att underrättelsen och åtföljande handlingar inkommit skall den behöriga myndigheten eftersträva att informera tjänsteleverantören om antingen sitt beslut att inte kontrollera hans/hennes kvalifikationer eller om resultatet av denna kontroll. Om det uppstår problem som medför försening, skall den behöriga myndigheten senast efter en månad meddela tjänsteleverantören om orsaken till förseningen och tidsplanen för beslutet som skall fattas senast två månader efter det att myndigheten mottagit de fullständiga handlingarna.

Om väsentlig skillnad föreligger mellan tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer och den utbildning som krävs i den mottagande medlemsstaten skall, i den mån denna skillnad är skadlig för folkhälsa eller säkerhet, den mottagande medlemsstaten erbjuda tjänsteleverantören möjlighet att bevisa att han eller hon har förvärvat den kunskap eller kompetens som fattas, exempelvis genom lämplighetsprov. Under alla omständigheter skall tjänsten kunna tillhandahållas inom en månad efter det att beslutet fattats i enlighet med föregående stycke.

Vid utebliven reaktion från den behöriga myndigheten inom de tidsfrister som fastställs i föregående stycken får tjänsten tillhandahållas.

I de fall då kvalifikationer har kontrollerats enligt denna punkt skall tjänsten tillhandahållas under den mottagande medlemsstatens yrkestitel.

Administrativt samarbete

De behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten får av de behöriga myndigheterna i etableringsmedlemsstaten för varje tillhandahållande av tjänster begära upplysningar om huruvida tjänsteleverantören är lagligen etablerad i denna medlemsstat, följer god sed och inte har ådragit sig yrkesmässiga disciplinära eller straffrättsliga påföljder.

De behöriga myndigheterna skall se till att det sker utbyte av alla uppgifter som är nödvändiga för att en tjänstemottagares klagomål mot en tjänsteleverantör skall kunna utredas på korrekt sätt. Tjänstemottagaren skall informeras om resultatet av klagomålet.

Uppgifter som skall lämnas till tjänstemottagarna

I de fall då tjänsterna tillhandahålls under etableringsmedlemsstatens yrkestitel eller enligt tjänsteleverantörens bevis på formella kvalifikationer, får de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten kräva att tjänsteleverantören, utöver andra informationskrav som fastställs i gemenskapsrätten, meddelar tjänstemottagaren vissa eller samtliga av följande uppgifter:

- a) Om tjänsteleverantören är upptagen i ett handelsregister eller annat liknande offentligt register: vilket register det gäller samt registreringsnummer eller motsvarande identifikationsuppgifter som finns i detta register.
- b) Om verksamheten omfattas av ett tillståndssystem i etableringsmedlemsstaten: namn och adress till den behöriga tillsynsmyndigheten.
- c) Yrkessammanslutning eller liknande organisation där tjänsteleverantören är medlem.

- d) Yrkestiteln eller om sådan titel inte finns, tjänsteleverantörens bevis på formella kvalifikationer och den medlemsstat där tjänsteleverantören tilldelades denna titel.
- e) Om tjänsteleverantören bedriver momspliktig verksamhet: det momsregistreringsnummer som avses i artikel 22.1 i rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter - Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund.
- f) Uppgifter om eventuellt försäkringsskydd eller annat personligt eller kollektivt skydd rörande yrkesansvar.

AVDELNING III ETABLERINGSFRIHET

KAPITEL I

Den generella ordningen för erkännande av bevis på formella kvalifikationer

Tillämpningsområde

Kapitlet gäller för alla yrken som inte omfattas av kapitlen

II och III i avdelning III och i följande fall där sökanden, av en specifik och exceptionell anledning, inte uppfyller villkoren i de kapitlen:

- a) För de verksamheter som förtecknas i bilaga IV när invandraren inte uppfyller kraven enligt artiklarna 17, 18 och 19.
- b) För läkare med grundutbildning, specialistläkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, specialisttandläkare, veterinärer, barnmorskor, farmaceuter och arkitekter när invandraren inte uppfyller kraven i artiklarna 23, 27, 33, 37, 39, 43 och 49 för faktiskt och lagligt utövande av yrket.
- c) För arkitekter när invandraren innehar ett utbildningsbevis som inte upptas i punkt 5.7.2 i bilaga V.
- d) För läkare, sjuksköterskor, tandläkare, veterinärer, barnmorskor, farmaceuter och arkitekter med bevis på specialistbehörighet efter utbildning som berättigar till en yrkestitel enligt punkterna 5.1.1, 5.2.2, 5.3.2, 5.4.2, 5.5.2, 5.6.2 och 5.7.1 i bilaga V, dock endast för erkännande av specialiseringen i fråga och utan att artikel 21.1 och artiklarna 23 och 27 åsidosätts.
- e) För sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård samt specialistsjuksköterskor med bevis på specialistutbildning som berättigar till en yrkestitel enligt punkt 5.2.2 i bilaga V när invandraren ansöker om erkännande i en annan medlemsstat där yrkesverksamheten i fråga utövas av specialistsjuksköterskor utan utbildning till sjuksköterska inom allmän hälso- och sjukvård.
- f) För specialistsjuksköterskor utan utbildning till sjuksköterska inom allmän hälso- och sjukvård när invandraren ansöker om erkännande i en annan medlemsstat där yrkesverksamheten i fråga bedrivs av sjuksköterskor inom allmän hälso- och sjukvård, specialistsjuksköterskor utan utbildning till sjuksköterska inom allmän hälso- och sjukvård eller specialistsjuksköterskor med bevis på specialistutbildning som berättigar till en yrkestitel enligt punkt 5.2.2 i bilaga V.
- g) För invandrare som uppfyller kraven i artikel 3.3.

Kvalifikationsnivåer

För tillämpningen av artikel 13 (villkor för erkännande) indelas yrkeskvalifikationerna i de nivåer som anges nedan:

- a) ett kompetensbevis som har utfärdats av en behörig myndighet i ursprungsmedlemsstaten vilken utsetts i enlighet med denna stats lagar och andra författningar på grundval av
  - i) en utbildning som inte utgör en del av ett utbildnings- eller examensbevis enligt led b, c, d eller e eller ett särskilt prov som inte föregås av någon utbildning eller av att sökanden utövat yrket i en medlemsstat på heltid under tre år i följd eller på deltid under motsvarande tid under de senaste tio åren, eller
  - ii) en allmän utbildning på grundskole- eller gymnasienivå som visar att innehavaren besitter allmänna kunskaper.
- b) ett bevis på avslutad gymnasieutbildning, omfattande
  - i) allmän utbildning, som kompletterats med annan utbildning än den som avses i led c och/eller med den provtjänstgöring eller yrkesutövning som krävs utöver denna utbildning, eller

ii) teknisk eller yrkesinriktad utbildning, som i förekommande fall kompletterats med allmän utbildning eller yrkesutbildning enligt led i och/eller med den provtjänstgöring eller yrkesutövning som krävs utöver denna utbildning.

c) ett examensbevis över avslutad

i) annan postgymnasial utbildning än den som avses i led d och e på minst ett år eller på deltid under motsvarande tid, för vilken ett av tillträdesvillkoren som regel är en

avslutad gymnasieutbildning med den inriktning som krävs för behörighet till universitetsstudier eller högskolestudier eller annan utbildning på likvärdig nivå, samt den yrkesutbildning som eventuellt krävs utöver denna postgymnasiala utbildning, eller

ii) i fråga om ett reglerat yrke, utbildning med särskild uppläggning motsvarande den utbildningsnivå som anges i led i, som ingår i bilaga II och som ger jämförbar nivå av yrkesskicklighet och förbereder den studerande för jämförbart ansvar och verksamhet. Förteckningen i bilaga II kan ändras i enlighet med förfarandet i artikel 58.2 för att ta hänsyn till utbildning som uppfyller de krav som anges i föregående mening.

d) ett examensbevis över avslutad utbildning på postgymnasial nivå på minst tre år och högst fyra år, eller på deltid under motsvarande tid, vid universitet eller högskola eller annan utbildningsanstalt på motsvarande nivå samt den yrkesutbildning som eventuellt krävs utöver den postgymnasiala utbildningen.

e) ett bevis över att innehavaren har avlagt examen från en postgymnasial utbildning på minst fyra år, eller på deltid under motsvarande tid, vid universitet eller högskola eller en annan likvärdig utbildningsanstalt, samt vid behov den yrkesutbildning som eventuellt krävs utöver den postgymnasiala utbildningen.

Jämställda utbildningar

Varje bevis på formella kvalifikationer eller uppsättning bevis på formella kvalifikationer som utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat skall, även vad beträffar nivån, jämnas med bevis på formella kvalifikationer över utbildning enligt artikel 11 (kvalifikationsnivåer), på villkor att beviset gäller en avslutad utbildning som erhållits i gemenskapen och som är erkänd som likvärdig av denna medlemsstat samt där ger samma rätt till tillträde eller utövande av ett yrke eller förbereder för utövande av detta yrke.

Enligt samma villkor som anges i första stycket skall även varje yrkeskvalifikation som, även om den inte uppfyller de krav som fastställts i ursprungsmedlemsstatens lagar och andra författningar för tillträde till eller utövande av ett yrke, tilldelar innehavaren förvärvade rättigheter i kraft av dessa bestämmelser jämnas med sådant bevis på formella kvalifikationer. Detta gäller i synnerhet om ursprungsmedlemsstaten höjer de utbildningskrav som är en förutsättning för tillträde till och utövande av ett yrke, och om en person som genomgått tidigare utbildning, som inte uppfyller de nya kvalifikationskraven, åtnjuter förvärvade rättigheter i kraft av nationella bestämmelser i lag eller andra författningar. I detta fall betraktar den mottagande medlemsstaten, för tillämpningen av artikel 13, denna tidigare utbildning som motsvarande nivån på den nya utbildningen.

Villkor för erkännande

1. När det i en mottagande medlemsstat krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträdet till eller utövandet av ett reglerat yrke, skall den behöriga myndigheten i den medlemsstaten ge sökande tillträde till yrket och rätt att utöva det på samma villkor som gäller för landets egna medborgare, om sökandena innehar det kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer som krävs av en annan medlemsstat för tillträdet till eller utövandet av yrket inom dess territorium.

Kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer skall uppfylla följande krav:

a) De skall ha utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat, vilken utsetts i enlighet med denna stats lagar och andra författningar.

b) De skall intyga att innehavarens yrkeskvalifikationer minst motsvarar den nivå som ligger omedelbart före den som den mottagande medlemsstaten kräver, i enlighet med artikel 11.

2. Tillträde till yrket och rätten att utöva det enligt punkt 1 skall också beviljas om sökanden utövat det yrke som avses i den punkten på heltid under minst två år under de senaste tio åren i en medlemsstat som inte reglerar detta yrke och personen i fråga har ett eller flera kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer.

Kompetensbevis och bevis på formella kvalifikationer skall uppfylla följande krav:

- a) De skall ha utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat, vilken utsetts i enlighet med denna stats lagar och andra författningar.
- b) De skall intyga att innehavarens yrkeskvalifikationer minst motsvarar den nivå som ligger omedelbart före den som den mottagande medlemsstaten kräver, i enlighet med artikel 11.
- c) De skall visa att innehavaren förberetts för att utöva yrket.

Den yrkeserfarenhet på två år som avses i första stycket får dock inte krävas, när det eller de bevis på formella kvalifikationer som sökanden har gäller som bevis på en reglerad utbildning enligt artikel 3.1 d på de kvalifikationsnivåer som anges i artikel 11 b, c, d eller e. Som reglerade utbildningar på den nivå som anges i artikel 11 c betraktas de utbildningar som avses i bilaga III. Förteckningen i bilaga III kan ändras enligt förfarandet i artikel 58.2, för att beakta reglerad utbildning som ger en jämförbar nivå av yrkesskicklighet och förbereder den studerande för jämförbart ansvar och verksamhet.

3. Genom undantag från bestämmelserna i punkt 1 b och punkt 2 b skall den mottagande medlemsstaten tillåta tillträde till och utövande av ett reglerat yrke, när det för tillträde till detta yrke inom dess territorium krävs bevis på formella kvalifikationer över en avslutad utbildning på högskole- eller universitetsnivå på fyra år och sökanden har bevis på de formella kvalifikationer som avses i artikel 11 c.

Kompensationsåtgärder

1. Trots bestämmelserna i artikel 13 (villkor för erkännande) får den mottagande medlemsstaten kräva att sökanden slutför en anpassningsperiod som inte överskrider tre år eller genomgår lämplighetsprov i ett av följande fall:

- a) När omfattningen av den utbildning som åberopas som stöd för ansökan i enlighet med artikel 13.1 eller 13.2 är minst ett år kortare än den som krävs i den mottagande medlemsstaten.
- b) När innehållet i den sökandens utbildning väsentligt avviker från den som omfattas av det bevis på formella kvalifikationer som krävs i den mottagande medlemsstaten.
- c) När det i den mottagande medlemsstaten reglerade yrket omfattar en eller flera reglerade yrkesaktiviteter som inte ingår i motsvarande yrke i sökandens ursprungsmedlemsstat, i enlighet med artikel 4.2, och denna skillnad motsvaras av en särskild utbildning som krävs i den mottagande medlemsstaten och utbildningen väsentligt avviker från den som omfattas av det kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer som sökanden stöder sig på.

2. Om den mottagande medlemsstaten använder sig av den möjlighet som avses i punkt 1, skall den ge sökanden rätt att välja mellan anpassningsperiod och lämplighetsprov.

Om en medlemsstat anser att det för ett bestämt yrke är nödvändigt att bevilja undantag från kravet på att ge sökanden rätt att välja mellan anpassningsperiod eller lämplighetsprov enligt första stycket, skall den i förväg underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta och lägga fram dokument som visar att detta undantag är berättigat.

Om kommissionen efter att ha mottagit alla nödvändiga uppgifter anser att det undantag som avses i andra stycket inte är berättigat eller strider mot gemenskapslagstiftningen, skall den inom tre månader anmoda medlemsstaten att inte vidta den planerade åtgärden. Har kommissionen inte reagerat inom denna tidsfrist får undantaget tillämpas.

3. För de yrken som kräver exakta kunskaper i nationell rätt och där verksamheten till en väsentlig och konstant del består i att lämna råd och/eller hjälp i frågor som rör nationell rätt får den mottagande medlemsstaten, med avvikelse från principen i punkt 2 enligt vilken sökanden har rätt att välja, föreskriva antingen en anpassningsperiod eller lämplighetsprov.

Detta gäller även de fall som anges i artikel 10 b, 10 c, 10 d beträffande läkare och tandläkare, 10 f när invandraren ansöker om erkännande i en annan medlemsstat där yrkesverksamheten i fråga bedrivs av sjuksköterskor inom allmän hälso- och sjukvård eller specialistsjuksköterskor med bevis på formell specialistbehörighet efter utbildning som berättigar till en yrkestitel enligt punkt 5.2.2 i bilaga V, och artikel 10 g. I de fall som omfattas av artikel 10 a får den mottagande medlemsstaten kräva anpassningsperiod eller lämplighetsprov om invandraren avser att utöva yrkesverksamhet som egenföretagare eller som företagsledare som kräver kunskaper om och tillämpning av de specifika nationella gällande bestämmelserna, under förutsättning att de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten kräver kunskaper om och tillämpning av dessa bestämmelser för sina egna medborgares tillträde till sådan verksamhet.

4. För tillämpning av punkt 1 b och 1 c avses med ”utbildningsinnehåll som väsentligt avviker”, områden som är av största vikt för utövandet av yrket och som i invandrarens utbildning uppvisar väsentliga avvikelser när det gäller längd eller innehåll i förhållande till den utbildning som krävs i den mottagande medlemsstaten.

5. Punkt 1 skall tillämpas med hänsyn till proportionalitetsprincipen. Om den mottagande medlemsstaten ämnar kräva att sökanden slutför en anpassningsperiod eller genomgår lämplighetsprov, skall den mottagande medlemsstaten först kontrollera om de kunskaper som sökanden har tillägnat sig genom sin yrkesverksamhet, i en medlemsstat eller i tredjedeland, är sådana att de helt eller delvis täcker den väsentliga avvikelse som avses i punkt 4.

Befrielse från kompensationsåtgärder på grundval av gemensamma plattformar

1. I denna artikel definieras ”gemensamma plattformar” som en samling kriterier för yrkeskvalifikationer som kan kompensera för väsentliga skillnader som har konstaterats mellan de olika medlemsstaternas utbildningskrav för ett visst yrke. Dessa väsentliga skillnader skall fastställas genom att utbildningarna jämförs med avseende på varaktighet och innehåll i minst två tredjedelar av medlemsstaterna inklusive alla medlemsstater som reglerar detta yrke. Skillnaderna i utbildningens innehåll kan bero på väsentliga skillnader i räckvidden för yrkesverksamheten.

2. Gemensamma plattformar enligt definitionen i punkt 1 får läggas fram för kommissionen av medlemsstaterna eller av yrkessammanslutningar eller yrkesorganisationer som är representativa på nationell och europeisk nivå. Om kommissionen efter samråd med medlemsstaterna anser att ett utkast till gemensam plattform underlättar ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer kan den lägga fram utkast till åtgärder som skall antas i enlighet med förfarandet i artikel 58.2.

3. När sökandens yrkeskvalifikationer uppfyller de kriterier som fastställs i en åtgärd som antagits enligt punkt 2, skall den mottagande medlemsstaten ge dispens från tillämpning av kompensationsåtgärder enligt artikel 14 (se ovan 1.13.)

4. Punkterna 1-3 skall inte påverka medlemsstaternas behörighet att bestämma vilka yrkeskvalifikationer som erfordras för utövande av ett yrke på deras respektive territorium och innehållet i och organisationen av deras utbildnings- och yrkesutbildningssystem.

5. Om en medlemsstat anser att de kriterier som fastställs i en åtgärd som antas enligt punkt 2 inte längre ger tillräckliga garantier för yrkeskvalifikationerna, skall den underrätta kommissionen, som i förekommande fall skall lägga fram ett utkast till åtgärder enligt det förfarande som avses i artikel 58.2.

6. Kommissionen skall senast den 20 oktober 2010 till Europaparlamentet och rådet lägga fram en rapport om denna artikels användning och vid behov lämpliga ändringsförslag.

AVDELNING III

ETABLERINGSFRIHET

KAPITEL II

Erkännande av yrkeserfarenhet

Krav när det gäller yrkeserfarenhet

Om det i en medlemsstat för tillträde till eller utövande av någon av de verksamheter som anges i bilaga IV krävs kunskap och förmåga av allmän, affärsmässig eller yrkesmässig art, skall denna medlemsstat som tillräckligt bevis för att sådan kunskap och förmåga förvärvats godta utövande av denna verksamhet i en annan medlemsstat. Utövandet skall ha skett i enlighet med artiklarna 17, 18 och 19.

Artikel 17

Verksamhetsformer i förteckning I i bilaga IV

1. När det gäller verksamhetsformerna i förteckning I i bilaga IV skall den tidigare verksamheten ha utövats
  - a) under sex år i följd som egenföretagare eller företagsledare, eller
  - b) under tre år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren visar att han för verksamheten i fråga har genomgått en utbildning på minst tre år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av behörig yrkesorganisation, eller
  - c) under fyra år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning på minst två år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation, eller
  - d) under tre år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren kan visa att han utövat verksamheten i fråga som anställd under minst fem år, eller
  - e) under fem år i följd i ledande ställning, varav minst tre år med tekniska uppgifter och med ansvar för minst en avdelning i företaget, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning på minst tre år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation.
2. I de fall som avses i a och d får verksamheten inte ha upphört tidigare än tio år före den dag då den kompletta ansökan lämnas in hos den behöriga myndighet som avses i artikel 56.
3. Punkt 1 e skall inte tillämpas på verksamhetsformer i grupp Ex 855 enligt ISIC-nomenklaturen, hårfri-sörsinrättningar.

(Förteckning I i bilaga IV omfattar främst verksamhetsformer som inbegriper tillverkning av olika varor)

Artikel 18

Verksamhetsformer i förteckning II i bilaga IV

1. När det gäller verksamhetsformerna i förteckning II i bilaga IV skall den tidigare verksamheten ha utövats
  - a) under fem år i följd som egenföretagare eller företagsledare, eller
  - b) under tre år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren visar att han för verksamheten i fråga har genomgått en utbildning på minst tre år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation, eller
  - c) under fyra år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning på minst två år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation, eller
  - d) under tre år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren kan visa att han utövat verksamheten i fråga som anställd under minst fem år, eller
  - e) under fem år i följd som anställd, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning på minst tre år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation, eller
  - f) under sex på varandra följande år som anställd, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning på minst två år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation.
2. I de fall som avses i a och d får verksamheten inte ha upphört tidigare än tio år före den dag då den kompletta ansökan lämnas in hos den behöriga myndighet som avses i artikel 56.

(Förteckning II i bilaga IV omfattar främst verksamhetsformer som innefattar fiske, transport och olika servicetjänster)

Artikel 19

Verksamhetsformer i förteckning III i bilaga IV

1. När det gäller verksamhetsformerna i förteckning III i bilaga IV skall den tidigare verksamheten ha utövats
  - a) under tre år i följd som egenföretagare eller företagsledare, eller

- b) under två år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation, eller
- c) under två år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren kan visa att han utövat verksamheten i fråga som anställd under minst tre år, eller
- d) under tre år i följd som anställd, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation.
2. I de fall som avses i a och c får verksamheten inte ha upphört tidigare än tio år före den dag då den kompletta ansökan lämnas in hos den behöriga myndighet som avses i artikel 56.

(Förteckning III i bilaga IV omfattar bland annat partihandel, trakteringsverksamhet, förmedlare och rekreationstjänster)

Artikel 20

Ändringar i förteckningarna över verksamhetsformer i bilaga IV

Förteckningarna över de verksamhetsformer i bilaga IV som omfattas av ett erkännande av yrkeserfarenhet enligt artikel 16 får ändras enligt det förfarande som avses i artikel 58.2 i syfte att uppdatera eller förtydliga nomenklaturen under förutsättning att detta inte medför en ändring av verksamheten inom de enskilda verksamhetsslagen.

I Finland finns det utöver vissa el-arbeten inte andra reglerade yrken i anslutning till de verksamheter som anges i bilagorna till direktivet och som det endast skulle krävas behörighet enligt ordningen för erkännande av yrkeserfarenhet för att få tillträde till eller utöva.

AVDELNING III

ETABLERINGSFRIHET

KAPITEL III

Erkännande på grundval av samordning av minimikraven för utbildning

Kapitlet omhandlar yrkena läkare, sjukskötare, tandläkare, veterinärer, barnmorskor, farmaceuter och arkitekter. I artiklarna 21-49 regleras bland annat antagnings- och utbildningskrav beträffande utbildningen till de nämnda yrkena.

Bakgrunden till artiklarna 21-49 är att emedan man för etableringsfriheten bibehöll gällande principer och garantier som ligger till grund för de olika systemen för erkännande ansågs att reglerna i dessa bör förbättras mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts. Dessutom har berörda direktiv ändrats vid flera tillfällen och bestämmelserna i dem ansågs behöva omarbetas och förenklas genom att de tillämpliga principerna görs mer enhetliga. Följaktligen ansågs att då gällande rättsakter skulle ersättas och samlas i en enda text (rådets direktiv 89/48/EEG och 92/51/EEG samt Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/42/EG om införande av en ordning för erkännande av kvalifikationer och rådets direktiv 77/452/EEG, 77/453/EEG, 78/686/EEG, 78/687/EEG, 78/1026/EEG, 78/1027/EEG, 80/154/EEG, 80/155/EEG, 85/384/EEG, 85/432/EEG, 85/433/EEG och 93/16/EEG om yrkena sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, veterinär, barnmorska, arkitekt, farmaceut och läkare).

Jag går inte närmare in på dessa bestämmelser då de är omfattande, av teknisk natur och då det är fråga om ett område som det ankommer på riket att lagstifta om. Jag refererar nedan till de bestämmelser i kapitlet som är relevanta i denna slutrapport.

KAPITEL IV

Gemensamma bestämmelser om etablering

Handlingar och formföreskrifter

1. När de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten fattar beslut om en ansökan om tillstånd att utöva ett reglerat yrke genom tillämpning av denna avdelning, kan de begära de handlingar och intyg som nämns i bilaga VII.

De handlingar som avses i punkterna 1 d, e och f i bilaga VII får inte vara äldre än tre månader då de fogas till ansökan.

Medlemsstater, institutioner och andra juridiska personer skall behandla överlämnade uppgifter konfidentiellt.

2. Om det finns skälig grund för tvivel får den mottagande medlemsstaten kräva att de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat styrker äktheten av de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats i den andra medlemsstaten samt, i tillämpliga fall, intygar att personen i fråga, för de yrken som avses i kapitel III i detta avsnitt, har uppfyllt de minimikrav på utbildning som avses i artiklarna 24, 25, 28, 31, 34, 35, 38, 40, 44 och 46.

3. Om det finns skälig grund för tvivel, och om bevis på formella kvalifikationer i enlighet med artikel 3.1 c har utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat och innefattar utbildning som erhållits helt eller delvis vid en inrättning som etablerats lagligt i en annan medlemsstat, skall den mottagande medlemsstaten ha rätt att hos det behöriga organet i den medlemsstat där examensbeviset har utfärdats kontrollera

a) huruvida utbildningskursen vid den institution som gav utbildningen har godkänts formellt av utbildningsanstalten i den medlemsstat där examensbeviset har utfärdats,

b) huruvida det utfärdade beviset på formella kvalifikationer är detsamma som skulle ha utfärdats om kursen hade följts helt och hållet i den medlemsstat där examensbeviset har utfärdats,

c) huruvida beviset på formella kvalifikationer ger samma yrkesrättigheter i den medlemsstat där examensbeviset har utfärdats.

4. Om en mottagande medlemsstat av sina medborgare kräver edsavläggelse eller en högtidlig försäkran för tillträde till ett reglerat yrke och ordalydelsen i denna ed eller förklaring inte kan användas av medborgare i de andra medlemsstaterna, skall medlemsstaten sörja för att den berörde kan använda passande och likvärdiga formuleringar.

Förfarande för ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer

1. Den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten skall bekräfta mottagandet av ansökan inom en månad från och med mottagandet och underrätta sökanden om handlingar eventuellt saknas.

2. En ansökan om tillstånd att få utöva ett reglerat yrke skall behandlas och ett vederbörligen motiverat beslut fattas av den mottagande medlemsstatens behöriga myndighet snarast möjligt och under alla omständigheter inom tre månader efter det att den fullständiga ansökan inkom. Denna tidsfrist kan emellertid förlängas med en månad i fall som omfattas av kapitlen I och II i denna avdelning.

3. Beslutet eller underlåtenhet att meddela beslut inom föreskriven tid kan överklagas hos domstol enligt nationell rätt.

Användande av yrkestitel

1. Om användandet av yrkestiteln för en av yrkesverksamheterna i fråga är reglerat i en mottagande medlemsstat, skall de övriga medlemsstaternas medborgare vilka har tillstånd att utöva ett reglerat yrke med stöd av avdelning III bära den yrkestitel som i den mottagande medlemsstaten motsvarar detta yrke och använda eventuell förkortning.

2. Om ett yrke är reglerat i den mottagande medlemsstaten genom en sådan sammanslutning eller organisation som avses i artikel 3.2, får medlemsstaternas medborgare bara använda den yrkestitel eller den förkortning som sammanslutningen eller organisationen fastställt om de kan visa att de tillhör sammanslutningen eller organisationen.

Om medlemskapet i sammanslutningen eller organisationen är förenat med vissa kvalifikationer, kan detta krav då det gäller de övriga medlemsstaternas medborgare som innehar yrkeskvalifikationer bara göras gällande på de villkor som föreskrivs i detta direktiv.

DETALJERADE VILLKOR FÖR UTÖVANDE AV YRKET

Språkkunskaper

Personer som får sina yrkeskvalifikationer erkända skall ha nödvändiga språkkunskaper för att utöva yrkesverksamheten i den mottagande medlemsstaten.

Användande av akademisk titel

Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 7 och 52 skall den mottagande medlemsstaten se till att de berörda personerna har rätt att använda akademiska titlar från ursprungsmedlemsstaten, och den eventuella förkortningen av denna, på ursprungsmedlemsstatens språk. Den mottagande medlemsstaten får kräva att denna titel följs av namn och plats för den institution eller examensnämnd som utfärdat den. Om den akademiska titel som används i ursprungsmedlemsstaten kan förväxlas med en titel som i den mottagande medlemsstaten kräver kompletterande utbildning, som personen i fråga inte har genomgått, får denna medlemsstat kräva att vederbörande använder den akademiska titeln från ursprungsmedlemsstaten i en lämplig form som den mottagande medlemsstaten anger.

Anslutning till försäkringskassa

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 5.1 och artikel 6 första stycket b, skall de medlemsstater som kräver att de personer som förvärvat sina yrkeskvalifikationer på deras territorium skall fullgöra en förberedande praktiktjänstgöring och/eller ha yrkeserfarenhet för att få anslutas till en försäkringskassa, ge innehavare av yrkeskvalifikationer som läkare och tandläkare som förvärvats i en annan medlemsstat dispens från detta krav.

AVDELNING V

ADMINISTRATIVT SAMARBETE OCH GENOMFÖRANDEBEFOGENHETER

Behöriga myndigheter

1. De behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten och ursprungsmedlemsstaten skall bedriva ett nära samarbete och ge varandra ömsesidigt bistånd för att underlätta tillämpningen av detta direktiv. De skall garantera att de upplysningar som utväxlas behandlas konfidentiellt.

2. De behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten och ursprungsmedlemsstaten skall utbyta information om disciplinära åtgärder eller straffrättsliga påföljder som vidtagits eller andra allvarliga, specifika omständigheter som kan ha följder för utövandet av verksamheten enligt detta direktiv, med iakttagande av lagstiftningen om skydd av personuppgifter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (1) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation)

Ursprungsmedlemsstaten skall kontrollera om förhållandena är riktiga och dess myndigheter avgöra typ och omfattning av de undersökningar som skall göras och meddela den mottagande medlemsstaten vilka konsekvenser landet drar av de lämnade uppgifterna.

3. Senast den 20 oktober 2007 skall varje medlemsstat utse de behöriga myndigheter och organ som är bemyndigade att utfärda eller ta emot bevis på formella kvalifikationer och andra handlingar eller upplysningar, samt de behöriga myndigheter och organ som är bemyndigade att motta ansökningarna och fatta de beslut som avses i detta direktiv, och de skall genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

4. Varje medlemsstat skall utse en samordnare för verksamheten för de myndigheter som avses i punkt 1 och underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Samordnarna skall ha följande uppgifter:

a) Att främja enhetlig tillämpning av direktivet.

b) Att inhämta alla uppgifter av betydelse för tillämpningen av direktivet, bland annat uppgifter om tillträdesvillkor för reglerade yrken i medlemsstaterna.

För att utföra det som avses i b kan samordnarna vända sig till kontaktpunkterna.

Kontaktpunkter

Varje medlemsstat skall senast den 20 oktober 2007 utse en kontaktpunkt som skall ha följande uppgifter:

- a) Att ge medborgarna och kontaktpunkterna i övriga medlemsstater all nödvändig information om erkännandet av yrkeskvalifikationer enligt detta direktiv, i synnerhet information om nationell lagstiftning som reglerar dessa yrken och utövandet av dessa, inklusive sociallagstiftning och eventuella yrkesetiska regler.
- b) Att bistå medborgarna vid utövandet av deras rättigheter enligt detta direktiv, vid behov i samarbete med övriga kontaktpunkter och behöriga myndigheter i den mottagande medlemsstaten.

På begäran av kommissionen skall kontaktpunkterna underrätta kommissionen om resultatet av ärenden som de handlagt i enlighet med b senast två månader efter det att de mottagits.

Kommittén för erkännande av yrkeskvalifikationer

Kommissionen skall biträdas av en kommitté för erkännande av yrkeskvalifikationer, nedan kallad ”kommittén”.

Samråd

Kommissionen skall säkerställa att experter från de berörda yrkesgrupperna på lämpligt sätt rådfrågas, särskilt i anslutning till arbetet i kommittén och kommissionen skall för kommittén lägga fram en rapport om dessa samråd.

AVDELNING VI

ANDRA BESTÄMMELSER

Rapportering

1. Efter den 20 oktober 2007 skall medlemsstaterna vartannat år lämna en rapport till kommissionen över tillämpningen av det inrättade systemet. Utöver allmänna kommentarer skall rapporten innehålla en statistisk översikt över de beslut som fattats samt en beskrivning av de viktigaste problemen som tillämpningen av direktivet fört med sig.
2. Efter den 20 oktober 2007 skall kommissionen vart femte år utarbeta en rapport om genomförandet av detta direktiv.

Undantagsklausul

Om större svårigheter på något visst område skulle uppstå för en viss medlemsstat vid tillämpningen av det här direktivet, skall kommissionen undersöka dessa svårigheter i samarbete med medlemsstaten i fråga. I förekommande fall skall kommissionen enligt det förfarande som avses i artikel 58.2 medge undantag för ifrågasvarande medlemsstat vad gäller tillämpningen av bestämmelsen under en begränsad tidsperiod.

Upphävande

Direktiven 77/452/EEG, 77/453/EEG, 78/686/EEG, 78/687/EEG, 78/1026/EEG, 78/1027/EEG, 80/154/EEG, 80/155/EEG, 85/384/EEG, 85/432/EEG, 85/433/EEG, 89/48/EEG, 92/51/EEG, 93/16/EEG och 1999/42/EG skall upphöra att gälla från och med den 20 oktober 2007. Hänvisningar till de upphävda direktiven skall anses som hänvisningar till detta direktiv, och de rättsakter som har antagits på grundval av de direktiven skall inte påverkas av upphävandet.

Införlivande

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 20 oktober 2007. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till direktivet eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Ikraftträdande

Direktivet träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning (Utfärdades i Strasbourg den 7 september 2005.)

Adressater

Direktivet riktar sig till medlemsstaterna.

2. Utredning av vilka rättsområden som regleras i direktivet samt vilka åtgärder som skall genomföras nationellt genom lagstiftning och annan reglering.

Möjlighet att reglera

Direktivet ställer inte krav på att medlemsstaterna skall reglera yrken i lagstiftningen utan fastställer de regler enligt vilka en medlemsstat som kräver bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av ett reglerat yrke inom sitt territorium för tillträde till och utövandet av detta yrke skall erkänna sådana yrkeskvalifikationer som förvärvats i en eller flera andra medlemsstater och som ger innehavaren av dessa kvalifikationer rätt att där utöva yrket. Sålunda kräver direktivet att medlemsstater där yrken är reglerade införlivar de bestämmelser i direktivet som är relevant i respektive medlemsstats lagstiftning. Om och i vilken omfattning nationella lagstiftningsåtgärder krävs och vilka rättsområden som berörs kommer således an på om och i vilken omfattning nationellt ställs krav på yrkeskvalifikationer för utövande av ett yrke.

Bestämmelserna i avdelning II om friheten att tillhandahålla tjänster kräver att den mottagande medlemsstaten skall medge tjänsteleverantörer som är etablerade i en annan medlemsstat undantag från de krav som ställs på yrkesutövare som är etablerade inom den mottagande medlemsstatens territorium i fråga om bland annat registrering eller medlemskap i en yrkesorganisation eller motsvarande organ och anslutning till socialförsäkringssystemet, i syfte att med en försäkringsgivare göra avräkningar för tjänster som tillhandahållits personer som är försäkrade genom ett socialförsäkringssystem. Nämnda bestämmelser kräver lagstiftningsåtgärder om de krav som nämnts ställs på yrkesutövare nationellt. Om inga krav ställs så krävs följaktligen inga lagstiftningsåtgärder. Bestämmelserna i avdelning II medger dessutom att medlemsstaterna får kräva att en tjänsteleverantör som för första gången förflyttar sig från en medlemsstat till en annan för att tillhandahålla tjänster på förhand skriftligen skall underrätta den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten och att underrättelsen åtföljs av vissa handlingar. Det är upp till medlemsstaterna att bestämma om skriftlig underrättelse skall krävas. Något krav på ett sådant förfarande ställer inte direktivet.

Enligt den generella ordningen för erkännande av bevis på formella kvalifikationer skall den behöriga myndigheten i den aktuella medlemsstaten ge sökande tillträde till yrket och rätt att utöva det på samma villkor som gäller för landets egna medborgare, om sökandena innehar det kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer som krävs av en annan medlemsstat för tillträdet till eller utövandet av yrket inom dess territorium. Trots denna utgångspunkt får den mottagande medlemsstaten kräva att sökanden slutför en anpassningsperiod som inte överskrider tre år eller genomgår lämplighetsprov i vissa fall. Det är upp till den mottagande medlemsstaten att avgöra om anpassningsperiod eller lämplighetsprov skall krävas och således använda sig av den möjlighet som bestämmelsen medger. Något krav på att införa kompensationsåtgärder genom lagstiftningsåtgärder existerar således inte.

Rättsområden

Övergripande handlar direktivet om etableringsfriheten och friheten att erbjuda tjänster som hör till de grundläggande bestämmelserna i EG-rätten.

På ett allmänt plan berör direktivet lagstiftning om rätten att utöva ett yrke eller rätten att använda en viss yrkestitel. Utövande av yrke eller rätten att använda en yrkestitel vilka regleras i lag eller annan författning hör traditionellt till den offentliga rätten. Rätten att utöva yrke har även kopplingar till näringsrätten som även den är en del av den offentliga rätten. Detsamma gäller direktivets bestämmelser om friheten att tillhandahålla tjänster.

Förutom yrkena sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, veterinär, barnmorska, arkitekt, farmaceut och läkare är de yrken som omspanns direkt av direktivet omfattande. De skulle föra för långt att nämna alla här. Men för att få en bild av vilka områden det gäller och för att således få en uppfattning om vilka rättsområden som kan beröras nämns följande verksamheter: hälso- och sjukvård, veterinärväsendet, tillverkning av textilier, av fotbeklädnad och annan beklädnad samt bäddut-

rustning, trä- och korkindustri, möbeltillverkning, pappersindustri och tillverkning av pappersprodukter, tryckerier, förlagsverksamhet och liknande verksamhet, läderindustri, tillverkning av gummi-, plast-, konstfibrer- och stärkelseprodukter, kemisk industri, petroleumindustri, tillverkning av metallvaror, maskiner och transportutrustning, byggande, livsmedelsindustri, post och telekommunikation, diverse servicetjänster, yrkesverksamhet som förmedlare, trakterings- och inkvarteringsrörelse. Men som nämnts tidigare så är det i sista hand den nationella lagstiftningen som avgör direktivet återverkningar nationellt, eftersom i nationell lagstiftning anges vilka yrken som är reglerade och vilka yrkesområden det således är fråga om som kräver en anpassning till direktivet.

Direktivet berör inte bara lagstiftning som reglerar yrken utan direktivet ställer även upp t.ex. antagningskrav till utbildningar och krav på minimivillkor för utbildningar. Enligt artikel 31.1 krävs för att bli antagen till utbildning till sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård tio års allmän skolutbildning styrkt genom examens-, utbildnings- eller annat behörighetsbevis utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen i en medlemsstat eller bevis på godkänt inträdesprov på motsvarande nivå till sjuksköterskeskola. Och t.ex. enligt artikel 31.3 skall utbildningen till sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård omfatta minst tre års utbildning eller 4 600 timmars teoretisk och klinisk undervisning, varav den teoretiska undervisningen skall utgöra minst en tredjedel och den kliniska undervisningen minst hälften av den föreskrivna minimitiden för utbildningen. Dessa krav förutsätter att medlemsstaterna anpassar utbildningslagstiftningen så att den är förenlig med direktivet. Även lagstiftningen om utbildningsväsendet hör till den offentliga rätten.

Förfarandet för ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer kräver att ansökan behandlas på ett visst sätt och att beslut eller underlåtelse att meddela beslut inom föreskriven tid kan överklagas hos domstol enligt nationell rätt. Direktivet kräver således nationella regler om hur och när ansökan skall hanteras och om möjligheten att överklaga. Sålunda berör direktivet lagstiftningen om förvaltningsförfarandet och om rättegångsväsendet som hör till förvaltningsrätten respektive processrätten, vilka även de är en del av den offentliga rätten.

Direktivet innehåller även regler om vilka handlingar som kan begärs då behörig myndighet behandlar ansökan om tillstånd att utöva ett reglerat yrke. Det handlar om regler om förvaltningsförfarande som är en del av förvaltningsrätten. Nationellt krävs att de regler om de handlingar som krävs in vid beredning av nämnda ärenden är anpassade till direktivets krav.

Direktivet kräver att medlemsstater, institutioner och juridiska personer skall behandla överlämnade uppgifter konfidentiellt och att behöriga myndigheter skall garantera att utväxlade upplysningar skall behandlas konfidentiellt. Det handlar om att reglera handlingars offentlighet och om tystnadsplikt och således om regler inom förvaltningsrätten.

Andra åtgärder som skall genomföras nationellt

Senast den 20 oktober 2007 skall varje medlemsstat utse de behöriga myndigheter och organ som är bemyndigade att utfärda eller ta emot bevis på formella kvalifikationer och andra handlingar eller upplysningar, samt de behöriga myndigheter och organ som är bemyndigade att motta ansökningarna och fatta de beslut som avses i direktivet, och de skall genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta. Direktivet ställer inte krav på att behöriga organ skall utses genom lagstiftning, men det skall bestämmas genom lagstiftning eller på annat sätt nationellt vilka de är.

Varje medlemsstat skall utse en samordnare för verksamheten för de organ som avses i stycket ovan och underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta. Samordnarna skall främja enhetlig tillämpning av direktivet, inhämta alla uppgifter av betydelse för tillämpningen av direktivet, bland annat uppgifter om tillträdesvillkor för reglerade yrken i medlemsstaterna. Direktivet ställer inte krav på att samordnaren skall utses genom lagstiftning, men den personen/myndigheten skall utses på ett eller annat sätt.

Varje medlemsstat skall senast den 20 oktober 2007 utse en kontaktpunkt som skall ge medborgarna och kontaktpunkterna i övriga medlemsstater all nödvändig information om erkännandet av yrkeskvalifikationer enligt direktivet, i synnerhet information om nationell lagstiftning som reglerar dessa yrken och utövandet av dessa, inklusive sociallagstiftning och eventuella yrkesetiska regler samt bistå medborgarna vid

utövandet av deras rättigheter enligt detta direktiv, vid behov i samarbete med övriga kontaktpunkter och behöriga myndigheter i den mottagande medlemsstaten. Direktivet ställer inte krav på att kontaktpunkten skall utses genom lagstiftning, men den skall utses.

3. Utredning av Ålands lagstiftningsbehörighet på de rättsområden som regleras i direktivet.

Behörigheten att reglera yrken omnämns inte specifikt i självstyrelselagens bestämmelser om de områden som är landskapets respektive rikets lagstiftningsbehörighet.

Enligt 18 § 22 punkten självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om näringsverksamhet med beaktande av vad som stadgas i 11 §, 27 § 2, 4, 9, 12-15, 17-19, 26, 27, 29-34, 37 och 40 punkten samt 29 § 1 mom. 3-5 punkten. Utgångspunkten är således att det är landskapet som har behörigheten att reglera näringsverksamheten om inte ovan nämnda punkter anger något annat. Med näring i 22 punkten avses såväl rörelse som yrke enligt självstyrelselagens förarbeten. Av undantagen följer att det ankommer på riket att lagstifta om t.ex. hela riket gällande allmänna villkor för utlänningars rätt att idka näring, handelssjöfart, apoteksväsendet, gruvdrift, explosiva ämnen till den del rikets säkerhet berörs, televäsendet, luftfart och behörigheten att vara verksam inom hälso- och sjukvården, vilket inkluderar behörigheten att vara verksam inom veterinärvården.

Som nämnt ankommer det på riket att lagstifta när fråga är om hela riket gällande allmänna villkor för utlänningars rätt att idka näring. Direktivet handlar dock inte om allmänna villkor för EU-medborgare att idka näring utan om att fastställa de regler enligt vilka en medlemsstat som kräver bestämda yrkeskvalifikationer för utövande av ett reglerat yrke för utövandet av detta yrke skall erkänna sådana yrkeskvalifikationer som förvärvats i en eller flera andra medlemsstater och som ger innehavaren av dessa kvalifikationer rätt att där utöva yrket. Etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster förpliktade Finland redan i samband med EES-avtalet att bringa sin allmänna näringslagstiftning i sådan form att den tillåter EES-staternas medborgare att idka näring och därmed även yrke under motsvarande villkor som gäller för finska medborgare. Några allmänna villkor för att idka näring som yrke ställs således inte längre i lagen angående rättighet att idka näring (FFS 122/1919) när det är fråga om EU-medborgare.

Landskapet har lagstiftningsbehörighet i fråga om bland annat brand- och räddningsväsendet, byggnads- och planväsendet, socialvård, alkoholutskänkning, jord- och skogsbruk, undervisning, jakt och fiske, veterinärväsendet, rätt att leta efter, inmuta och utnyttja mineralfyndigheter, postväsendet, rätt att utöva rundradio- och televisionsverksamhet, vägtrafik, spårbunden trafik och båttrafik. Inom alla dessa områden kan landskapet ställa upp krav i landskapslagstiftning på yrkeskvalifikationer för utövande av ett yrke inom nämnda verksamheter, dock inte för veterinärer.

Landskapet har lagstiftningsbehörighet i fråga om undervisningsområdet i dess helhet. Behörigheten gällande statsmyndigheterna tillkommer dock riket vilket innebär att frågor om vilka fordringar en läroinrättning skall fylla för att ha dimissionsrätt till statens universitet inte hör till landskapets behörighet.

Som nämnt ovan kräver direktivet att medlemsstater där yrken är reglerade införlivar de bestämmelser i direktivet som är relevant i respektive medlemsstats lagstiftning. Om och i vilken omfattning lagstiftningsåtgärder krävs kommer således an på om och i vilken omfattning i landskapet ställs krav på yrkeskvalifikationer för utövande av ett reglerat yrke. Att landskapet kan t.ex. ställa krav för att vara verksam inom byggnadsväsendet innebär inte direktivet att lagstiftningsåtgärder måste vidtas om det inte ställs krav på yrkeskvalifikationer inom byggnadsväsendet i landskapet.

De krav direktivet ställer på att anpassa utbildningslagstiftningen och lagstiftningen om förvaltningsförfarandet i landskapsförvaltningen omfattar landskapets lagstiftningsbehörighet. Kraven i direktivet på möjlighet att få beslut prövade av domstol hör däremot till rikets behörighet då fråga är om rättegångsväsendet.

I 59b § 3 mom. självstyrelselagen anges att om medlemsstaterna enligt gemenskapsrätten får i något fall där både landskapet och riket har behörighet utse endast en förvaltningsmyndighet, utser riket denna myndighet. Enligt direktivet skall varje medlemsstat utse en samordnare och en kontaktpunkt. Riket har således behörighet att utse dessa funktioner. Men när dessa myndigheter fattar ett beslut som annars skulle höra till landskapets behörighet, skall beslutet fattas i enlighet med landskapsregeringens ståndpunkt. Det kan diskuteras om samordnaren respektive kontaktpunkten är en förvaltningsmyndighet. Några beslut

skall de inte fatta men nog handlar det om myndighetsutövning då det är fråga om att t.ex. bistå medborgarna vid utövandet av deras rättigheter enligt direktivet och inhämta alla uppgifter av betydelse för tillämpningen av direktivet.

Riket har lagstiftningsbehörighet i fråga om konsument- och smittskydd. I inledningen till direktivet anges ”Det är nödvändigt att garantera att tillhandahållande av tjänster säkras under noggrant iakttagande av skydd för folkhälsa och säkerhet samt konsumentskydd. Särskilda bestämmelser bör därför införas för reglerade yrken som har konsekvenser för folkhälsa eller säkerhet, och som tillfälligt eller temporärt tillhandahåller gränsöverskridande tjänster.” I artikel 7.4 stycke 1 anges *”Vid första tillhandahållandet av tjänster, när det gäller de reglerade yrken som har konsekvenser för folkhälsa eller säkerhet och som inte automatiskt erkänns enligt avdelning III kapitel III, kan den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten kontrollera tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer innan tjänsterna tillhandahålls för första gången. En sådan förhandskontroll skall vara möjlig endast om ändamålet med kontrollen är att undvika allvarlig skada för tjänstemottagarens hälsa eller säkerhet på grund av tjänsteleverantörens bristande yrkeskvalifikationer och om detta inte går utöver vad som är nödvändigt för det ändamålet.”* I artikel 7.4 stycke 3 anges *”Om väsentlig skillnad föreligger mellan tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer och den utbildning som krävs i den mottagande medlemsstaten skall, i den mån denna skillnad är skadlig för folkhälsa eller säkerhet, den mottagande medlemsstaten erbjuda tjänsteleverantören möjlighet att bevisa att han eller hon har förvärvat den kunskap eller kompetens som fattas, exempelvis genom lämplighetsprov.”* Det är således inte fråga om att lagstifta om konsument- och smittskydd när i inledningen till direktivet anges *”Särskilda bestämmelser bör därför införas för reglerade yrken som har konsekvenser för folkhälsa eller säkerhet, och som tillfälligt eller temporärt tillhandahåller gränsöverskridande tjänster”*, utan det handlar om en möjlighet direktivet ger den mottagande medlemsstaten att kontrollera tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer om syftet med kontrollen är att undvika allvarlig skada för tjänstemottagarens hälsa eller säkerhet på grund av tjänsteleverantörens bristande yrkeskvalifikationer samt om att erbjuda tjänsteleverantören möjlighet att bevisa att han har förvärvat den kunskap som fattas, exempelvis genom lämplighetsprov, i den mån denna skillnad är skadlig för folkhälsa eller säkerhet.

Direktivets krav att medlemsstater och institutioner skall behandla överlämnade uppgifter konfidentiellt och att behöriga myndigheter skall garantera att utväxlade upplysningar skall behandlas konfidentiellt handlar om att reglera handlingars offentlighet och tystnadsplikt och är landskapets lagstiftningsbehörighet när fråga är om handlingar och upplysningar som behandlas av landskapets myndigheter.

4. Analys och beskrivning av gällande landskapslagstiftning på de rättsområden som direktivet omfattar, till den del direktivet berör landskapets lagstiftningsbehörighet.

Socialvård

Utövandet av ett yrke inom socialvården regleras i ett flertal författningar.

Den närmare regleringen av behörighetskraven för yrkesutbildad personal inom socialvården finns huvudsakligen i landskapsförordningen (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, nedan kallad blankettförordningen. Enligt blankettförordningen är riksförordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (FFS 804/1992) tillämplig i landskapet. I riksförordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården fastställs behörighetsvillkoren i regel enligt uppgifterna. *Yrkesbeteckning anges endast för socialarbetare.* För de andra uppgifterna anges ingen yrkesbeteckning. Behörighetsvillkor för uppgiften som socialarbetare är för uppgiften lämplig högre högskoleexamen, i vilken ingår eller utöver vilken förvärvats tillräcklig utbildning på socialarbetets område, eller socialvårdsexamen. Med socialvårdsexamen jämföras motsvarande examen som har avlagts vid enheten Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet. Behörig för i huvudsak administrativa ledningsuppgifter inom socialvården eller social- och hälsovården är även en person som har avlagt för uppgiften lämplig högre högskoleexamen. Behörighetsvillkor för uppgiften som specialarbetare inom socialvården är sådan utbildning och lämplig specialiseringsutbildning eller förtrogenhet som uppgiften kräver. Behörighetsvillkor för andra uppgifter än sådana lednings-, styrnings- eller utvecklingsuppgifter inom socialvården som socialarbetare handhar eller för vård-, omsorgs-, uppfostrings-, undervisnings- eller rehabiliteringsuppgifter som kräver omfattande kunskaper är för uppgiften lämplig yrkesexamen minst på institutnivå inom social- och hälsovårdsbranschen eller någon annan bransch. Behörighetsvillkor för andra vård-, omsorgs-, uppfostrings- eller rehabiliteringsuppgifter inom socialvården är för uppgiften lämplig yrkesexamen minst på skolnivå inom social- och hälsovårdsbranschen eller någon annan bransch. Behörighetsvillkor för andra yrkesuppgifter inom socialvården är för uppgiften lämplig utbildning. Enligt 2 § 2 mom. blankettförordningen kan landskapsregeringen medge undantag från behörighetskraven i riksförordningen.

Inom barnomsorgen ställs behörighetskraven i 4 och 8 §§ landskapsförordning (1997:12) om barnomsorg. *Någon yrkesbeteckning anges inte i bestämmelserna om inte föreståndare för ett daghem skall anses vara ett yrke.* I t.ex. Sverige och Norge används yrkesbeteckningen förskollärare. Den som är föreståndare för ett daghem skall ha minst barnträdgårdslärarexamen eller annan lämplig utbildning på motsvarande nivå samt praktisk erfarenhet av omsorg och fostran av barn. Den som har hand om omsorgs- eller uppfostringsuppgifter skall ha minst närvårdarexamen med inriktning på barn och ungdom eller annan lämplig utbildning på motsvarande nivå. Behörighetskrav för familjedagvårdare är familjedagvårdarutbildning eller annan för uppgiften lämplig utbildning eller erfarenhet. Enligt förvaltningspraxis kan landskapsregeringen medge undantag från behörighetskraven i förordningen.

Undervisningssektorn

Yrkeskvalifikationerna för utövande av läraryrket och andra yrken inom undervisningssektorn regleras i ett flertal författningar.

Enligt 39 § landskapslagen (2002:81) om Högskolan på Åland bestäms behörighetskraven för lärartjänst vid högskolan i landskapsförordning. Om behörighetskraven för annan tjänst vid högskolan bestäms i reglementet. Enligt lagens 10 § 2 mom. är behörig att anställas som rektor vid högskolan den som har avlagt doktorsexamen eller licentiatexamen. När rektor anställs skall även erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter samt pedagogisk erfarenhet på högskolenivå beaktas. I 6-8 §§ landskapsförordning (2002:87) om Högskolan på Åland anges behörighetskrav. Behörig att anställas som överlärare är den som avlagt en för anställningen lämplig doktorsexamen eller licentiatexamen. Behörig att anställas som lektor är den som har en för anställningen vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, lämplig avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier. För att anställas som överlärare och lektor i yrkesämnen krävs minst tre års praktisk erfarenhet i uppgifter som

motsvarar examen. För att anställas som överlärare eller lektor krävs dessutom att han eller hon inom tre år efter det att han eller hon har anställts genomgår en 35 studieveckors eller motsvarande ECTS-poängs lärarutbildning, om det inte visat sig att han eller hon redan har den pedagogiska skicklighet som erfordras för tjänsten.

Enligt 42 § landskapslagen (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå fastställer landskapsregeringen behörighetskraven för rektorstjänsterna och biträdande rektorstjänsterna. Behörighetskrav för lärare och övrig personal vid skolan bestäms i reglementet. Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från fastställda behörighetskrav.

Enligt 36 § grundskolelagen (1995:18) bestäms om behörighetsvillkoren för tjänstemännen vid grundskolan i förordning och landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren. I grundskoleförordning (1995:95) 28-31 §§ anges behörighetskraven. Behörig för en tjänst som skoldirektör är den som har en för uppgiften lämplig högre högskoleexamen eller är behörig som lärare i grundskolan och som avlagt examen i undervisningsförvaltning eller mellersta vitsordet i skolförvaltning. Behörig för en tjänst som rektor, lärare eller timplärare är den som uppfyller de behörighetsvillkor som enligt rikslag ställs för motsvarande tjänst eller befattning. Behörig för en tjänst som lektor, specialklasslärare eller speciallärare är den som uppfyller de behörighetsvillkor som enligt rikslag ställs för motsvarande tjänst eller befattning samt den som beviljats ett behörighetsintyg av landskapsregeringen på grund av lärarutbildning i Danmark, Island, Norge eller Sverige. Behörig för en tjänst som skolpsykolog är den som har för uppgiften lämplig högre högskoleexamen. Behörig för en tjänst som skolkurator är den som har för uppgiften lämplig högskoleexamen.

Dessutom ställs behörighetskrav för att undervisa vid Ålands folkhögskola, Ålands musikinstitut och läroanstalter för hemslöjd.

Transportbranschen

I fråga om etableringsrätt och tillhandahållande av tjänster åsidosätter direktivet inte andra särskilda rättsliga bestämmelser för erkännandet av yrkeskvalifikationer. I artikel 2.3 i direktivet konstateras uttryckligen att om det för ett visst reglerat yrke finns andra särskilda regler för erkännande i gemenskapslagstiftningen, skall motsvarande bestämmelser i direktivet inte gälla. Separata rättsregler för erkännande av yrkeskvalifikationer finns inom transportbranschen, varför inte redogörs särskilt i denna rapport om landskapslagstiftningen om yrkesutövande gods- och persontransportörer.

Räddningsväsendet

Enligt 23 § räddningslagen för landskapet Åland (2006:106) är behörighetskrav för personalen inom räddningsväsendet följande: Den som genomgått och examinerats från en läroinrättning, vid vilken personer yrkesutbildas för att kunna fullgöra uppgifter inom räddningsverksamhet, har rätt att i huvudsyssla fullgöra uppgifter inom räddningsverksamheten i landskapet under förutsättning att övriga av landskapsregeringen i landskapsförordning fastställda behörighetskrav är uppfyllda. Den som i bisyssla eller inom avtalsbrandkårerna skall fullgöra uppgifter som hänför sig till den kommunala räddningsverksamheten måste ha en utbildning som uppfyller sådana krav att uppgifterna kan skötas på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om behörighetskraven. Om särskilda skäl föreligger kan landskapsregeringen medge undantag från behörighetskraven.

I räddningsförordningen för landskapet Åland (2006:111) anges de närmare bestämmelserna om behörighetskraven.

För att få tjänstgöra som befäl krävs att sökanden avlagt befälsexamen vid en sådan läroanstalt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som ger befälsutbildning för allmän räddningstjänst på lägst yrkeshögskolenivå eller motsvarande nivå. Med befäl avses sådan personal som självständigt kan handha administrativa uppgifter och förebyggande säkerhetsarbete samt kan handha ansvaret för den operativa ledningen vid räddningsinsatser. För att få tjänstgöra som underbefäl krävs att sökanden avlagt underbefälsexamen vid en sådan läroanstalt inom EES som ger yrkesutbildning för allmän räddningstjänst. Med underbefäl avses sådan personal som kan delta i förebyggande säkerhetsarbete och som leder en operativ utryckningsenhet under ledning av ett befäl. För att få tjänstgöra inom manskapet krävs att sökanden avlagt manskapsexamen vid en sådan läroanstalt inom EES som ger yrkesutbildning för allmän

räddningstjänst. Med manskap avses sådan personal som ingår i en operativ utryckningsenhet och som utför sina uppgifter under ledning av ett underbefäl. För att få tjänstgöra som alarmmästare krävs att sökanden avlagt examen på befälsnivå för räddningsväsendet eller yrkeshögskoleexamen med lämplig inriktning och har god kännedom om räddningsväsendet jämte anslutande verksamheter. För att få tjänstgöra som alarmoperatör krävs att sökanden genomgått en alarmoperatörsutbildning som godkänts av landskapsregeringen. Den som regelmässigt skall utföra räddningsuppdrag i bisyssla eller inom avtalsbrandkår måste ha genomgått en av landskapsregeringen godkänd utbildning som uppfyller kravnivån för de uppgifter som skall utföras och som beaktar de krav som arbetarskyddsbestämmelserna ställer.

Enligt räddningslagens 50 § är behörigheten för sotare yrkesexamen för sotare som avlagts i en av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Om särskilda skäl föreligger kan landskapsregeringen i enskilda fall genom beslut medge undantag från behörighetskravet för sotning.

EI

Enligt 2 § 2 punkten landskapsförordningen (2001:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om elektricitet skall i landskapet tillämpas handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen (FFS 516/1996). I nämnda ministeriebeslut ställs i kapitel 3 upp behörighetskrav för att vara verksam inom elbranschen. Jag redovisar inte dessa behörighetskrav då de är omfattande och av teknisk natur.

Fastighetsmäklare

Enligt 3 och 4 §§ landskapsförordningen (1996:48) om fastighetsmäklare får fastighetsmäklarverksamhet endast utövas av den som registrerats som fastighetsmäklare hos landskapsregeringen och registreras kan den som är myndig och inte är försatt i konkurs och som har avlagt fastighetsmäklarprov. I fastighetsmäklarprovet skall deltagarna visa att de har kunskap om de bestämmelser som behövs för att utöva fastighetsmäklarverksamhet. Deltagarna skall även visa att de har praktisk kunskap om fastighetsmäklarverksamhet och behärskar de ärenden som kan omfattas av fastighetsmäklarverksamheten samt att de kan göra upp de handlingar som behövs vid ett fastighetsmäklaruppdrag.

Bilskola och trafiklärare

Enligt 21 § körkortslagen (1991:79) skall bilskola ha en föreståndare som skall vara godkänd av landskapsregeringen. Föreståndaren ansvarar för att bilskolan fyller de krav som ställs i körkortslagen eller i de bestämmelser som antagits med stöd av lagen. Enligt lagens 22 § skall föreståndare för bilskola och trafiklärare som ger körundervisning ha trafiklärarkort. Villkor för att få trafiklärarkort är att sökanden har körkort av minst klass A B* C* **, att sökanden inom Norden avlagt trafiklärarexamen eller motsvarande examen eller innehar av landskapsregeringen godkänd motsvarande kompetens samt att sökanden inte på grund av sina personliga egenskaper är olämplig som bilskollärare. Ansökan om trafiklärarkort prövas av polisen.

Alkoholservering, ansvarig föreståndare

Enligt 1 § landskapslagen (1995:92) om tillämpning i landskapet Åland av alkohollagen skall alkohollagen (FFS 1143/1994) tillämpas i landskapet, till den del de innehåller bestämmelser om tillstånd till servering av alkoholdrycker. Enligt 21b § alkohollagen skall ett ställe som serverar alkohol ha en ansvarig föreståndare och ett tillräckligt antal ställföreträdare för denne, vilka utses av innehavaren av serveringstillståndet. Den ansvarige föreståndaren och ställföreträdarna skall vara lämpliga för uppgiften och genom utbildning eller erfarenhet ha förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet. Den ansvarige föreståndaren och ställföreträdarna skall vid sidan av innehavaren av serveringstillståndet se till att alkohollagen iaktas på serveringsstället. Olämplig för uppgiften som ansvarig föreståndare och dennes ställföreträdare är den som på grund av rusmedelsmissbruk eller tidigare förseelser eller försummelser uppenbart inte kan sköta sina uppgifter. Genom utbildning förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter minst ett års heltidsstudier inom restaurangbranschen, om undervisningsprogrammet innehåller undervisning och praktik i servering av alkoholdrycker. Genom erfarenhet förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter minst två års heltidsarbete med servering av alkoholdrycker samt ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med bestämmelserna om servering av alkoholdrycker. I fråga om ett serveringsställe där det serveras enbart ge-

nom jäsning tillverkade alkoholdrycker som innehåller högst 4,7 volymprocent etylalkohol kan tillräcklig yrkesskicklighet konstateras genom ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med bestämmelserna om servering av alkoholdrycker.

Resebyråörelse

Enligt 3 § 1 mom. landskapslagen (1975:56) om resebyråörelse fordras av enskild person för att idka resebyråverksamhet att denne äger rätt att idka näring i landskapet, fyllt 25 år, råder över sig själv och sin egendom, är solvent och äger tillräcklig branschkönnedom. Man kan dock fråga sig om detta skall anses vara ett yrke. Beaktande att ”Travel Agency Operator” och ”Travel Agency Manager” är anmälda reglerade yrken till kommissionen så torde nog regleringen i landskapet anses vara ett yrke.

Offentlig tjänst

Om behörighetsvillkor för en tjänst eller uppgift inom landskapsförvaltningen är en examen på en bestämd nivå, t.ex. lägre eller högre högskoleexamen, licentiatexamen eller doktorsexamen, är det inte fråga om ett sådant reglerat yrke som avses i direktivet. Allmänt kan sägas att behörighetsvillkoren för en tjänst vid landskapsregeringen eller regeringen underlydande myndigheter vanligtvis inte är bundna till något nationellt utbildningssystem. I landskapet anges behörighetskraven som t.ex. ”vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst tre års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination.” I riket däremot är de examina som är behörighetsvillkor för offentliga tjänster endast examina som avlagts i Finland, när det inte föreskrivits särskilt om den behörighet som en utländsk examen medför. Av den som söker en tjänst krävs i så fall ett beslut av Utbildningsstyrelsen som fastställer vilken nivå i det finska utbildningssystemet sökandens utländska examen motsvarar.

Yrkeskvalifikationer kopplat till nationellt utbildningssystem

Som nämnts ovan är t.ex. behörighetskraven för läraryrke inom grundskoleväsendet och för socialarbetare kopplat till rikets utbildningssystem. Medan behörighetskraven för läraryrket inom högskolan inte är kopplat till något nationellt utbildningssystem. De yrkesområden ovan vars yrkeskvalifikationer är kopplade till rikets utbildningssystem förutsätter att undantag kan medges personer som har en examen/utbildning från ett annat land än Finland för att de skall kunna utöva sitt yrke på Åland.

Friheten att tillhandahålla tjänster

För att trygga den åländska ekonomin och självstyrelsen framförhandlades särskilda arrangemang för Åland i det s.k. Ålandsprotokollet, som är en del av Finlands anslutningsfördrag till Europeiska unionen. Genom Ålandsprotokollet godkände EU:s medlemsstater de redan existerande åländska begränsningarna av rätten att bland annat bedriva näring på Åland.

Den aktuella bestämmelsen lyder ”Bestämmelserna i Romfördraget skall inte hindra att de bestämmelser om Åland tillämpas som är i kraft den 1 januari 1994 och som gäller inskränkningar, på icke-diskriminerande grund, i etableringsrätten och i rätten att tillhandahålla tjänster för fysiska personer som inte har hembygdsrätt på Åland eller för juridiska personer utan tillstånd av de behöriga myndigheterna på Åland.”

Direktivets bestämmelser om principen om friheten att tillhandahålla tjänster (artikel 5-9) hindrar inte att landskapet fortsättningsvis tillämpar de bestämmelser som gäller inskränkningar i rätten att tillhandahålla tjänster för fysiska personer. Landskapslagstiftningens krav på tillstånd att utöva näring i landskapet för personer som inte har hembygdsrätt även för tjänsteleverantörer som flyttar till landskapet för att temporärt och tillfälligt utöva ett yrke enligt direktivet kan således upprätthållas.

5. Analys och beskrivning av vilka olika alternativ/tekniker som kan användas i de fall lagstiftningsåtgärder behöver vidtas. Denna del innefattar även en beskrivning av hur direktivet genomförts i olika stater.

Allmän lag

En möjlig teknik är att stifta en allmän lag om erkännande av yrkeskvalifikationer liknande den i riket. I en sådan lag måste åtminstone sådana materiella bestämmelser ingå som innehåller de regler som skall genomföras nationellt enligt direktivet. I en sådan lag kan intas nödvändiga bestämmelser eller så kan i en sådan lag hänvisas till bestämmelser i direktivet. Ett exempel på det sistnämnda är att i landskapslagen hänvisa till direktivets definitioner av de centrala begreppen.

Ett alternativ till en egen åländsk allmän lag är att anta rikets lag om erkännande av yrkeskvalifikationer som så kallad blankettlag med de avvikelser från rikets lag som anses behövas.

Implementera direktivet i respektive författning

En annan teknik som kan användas är att genomföra den reglering direktivet kräver i respektive författning som reglerar yrket i landskapet.

Implementera direktivet i en ny författning

Ett tredje alternativ är att anta en särskild författning för erkännande av yrkeskvalifikationer för respektive yrke liknande den norska modellen som redovisas nedan beträffande förskollärare.

Sverige

I Sverige finns inte som i riket någon allmän lag om erkännande av yrkeskvalifikationer. Erkännande av yrkeskvalifikationer och friheten att tillhandahålla tjänster i enlighet med direktivet regleras i de författningar vari yrken regleras, t.ex. i 3 kap. 11 § förordningen (SFS 2003:789) om skydd mot olyckor är den som är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz och har behörighet att utföra brandskydds kontroll, på grund av kvalifikationsbevis i form av examens-, utbildnings- eller annat kompetensbevis över behörighetsgivande utbildning från ett annat av dessa länder än Sverige, ska efter ansökan hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap få motsvarande behörighet i Sverige. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får meddela föreskrifter om de ytterligare villkor som ska vara uppfyllda för att få behörighet enligt 11 § och andra föreskrifter om erkännande av sådana utländska yrkeskvalifikationer som avses i 11 §. Bestämmelserna gäller inte för en person som har flyttat till Sverige för att temporärt och tillfälligt utföra brandskydds kontroll, och som lagligen är etablerad i ett annat land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz för att där utöva samma yrke. Om varken yrket eller utbildningen för yrket är reglerat i det landet gäller dock som ytterligare förutsättning att den berörda personen ska ha utövat yrket under minst två år i detta land under de tio år som föregått tillhandahållandet av tjänsten i Sverige.

Norge

I Norge har man inte heller valt en allmän lag för att genomföra direktivet. Erkännande av yrkeskvalifikationer och friheten att tillhandahålla tjänster i enlighet med direktivet regleras vanligtvis i de författningar vari yrken regleras, t.ex. i § 6-16 forskrift om endring i forskrift om trafikkopplæring og førerprøve m.m. og forskrift om førerkort m.m anges att ”Godkjenning som trafikklærer og faglig leder gis også til personer som har tilegnet seg kvalifikasjoner i annen EØS-stat gjennom utdanning eller yrkeserfaring som etter direktiv 2005/36/EF artikkel 13 gir yrkeskompetanse i disse yrkene i vedkommende stat. Før endelig godkjenning gis kan det kreves at søkeren gjennomfører en egnethetsprøve eller en prøveperiode på inntil 3 år, dersom varigheten av søkerens utdanning er minst ett år kortere enn det som kreves i Norge, eller dersom den norske utdanningen inneholder emner som er vesentlige forskjellige fra søkerens utdanning. Søker velger mellom egnethetsprøve eller prøveperiode. I prøveperioden får søkeren en midlertidig godkjenning som trafikklærer eller faglig leder. Det kan stilles krav om videreutdanning. Proveperioden avsluttes med en vurdering av om prøveperioden er tilfredsstillende gjennomført. Egnethetsprøven skal kontrollere søkerens faglige kunnskaper for å kunne bedømme om vedkommende er egnet til å arbeide som trafikklærer eller faglig leder. Vegdirektoratet gir godkjenning etter denne bestemmelsen.”

För vissa har yrken har en separat författning antagits. Som t.ex. för förskollärare, Forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for styrer og pedagogisk leder i barnehage fra annen stat. Regelverket galler dock inte enbart för EES-stater utan alla stater. Då jag fann författningens materiella innehåll intressant så redogörs för den nedan.

§ 1. Formål og virkeområde

Formålet med forskriften er at søker som er kvalifisert til å inneha stilling som styrer eller pedagogisk leder i barnehage i hjemstaten skal være kvalifisert til å inneha stilling som styrer eller pedagogisk leder i barnehage i Norge under samme vilkår som norske borgere.

Forskriften gjelder godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra annen stat for lovregulerte yrker i barnehagesektoren. Styrer og pedagogisk leder i barnehage er lovregulerte yrker i Norge. Forskriften gjelder for statsborgere fra EØS med yrkeskvalifikasjoner fra EØS, statsborgere fra EØS med yrkeskvalifikasjoner fra tredjestat og statsborgere fra tredjestat.

§ 2. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- a) yrkeskvalifikasjoner: kvalifikasjoner dokumentert med et kvalifikasjonsbevis, eller et kompetansebevis etter § 5 bokstav a), og relevant yrkeserfaring.
- b) kvalifikasjonsbevis: diplomer, attester og annen dokumentasjon utstedt av en myndighet i en stat utpekt i lov eller med hjemmel i lov i staten.
- c) lovregulert yrke: yrke der det direkte eller indirekte framgår av lov eller forskrift at det kreves bestemte kvalifikasjoner.
- d) barnehage: virksomhet som er godkjent i henhold til barnehageloven § 10, jf. § 1 og § 2 eller § 11.

§ 3. Krav om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra annen stat

Det kreves godkjenning etter denne forskriften dersom yrkeskvalifikasjoner fra annen stat skal gi adgang til å inneha stilling som styrer eller pedagogisk leder i barnehage.

Den som får godkjenning av yrkeskvalifikasjoner etter forskriften har rett til å arbeide som styrer eller pedagogisk leder i barnehage på samme vilkår som personer med kvalifikasjoner etter barnehageloven § 17 andre ledd og § 18 første og andre ledd.

Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra annen stat etter denne forskriften gis av Utdanningsdirektoratet.

§ 4. Søknadens innhold

Søknad om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner skal fremmes på søknadsskjema utarbeidet av Utdanningsdirektoratet.

For godkjenning av yrkeskvalifikasjoner skal Utdanningsdirektoratet kreve at søker framlegger: bekreftet kopi av kvalifikasjonsbevis, bevis for søkers nasjonalitet, bevis for at søkeren ikke er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn fra tiden før søkeren kom til Norge. Beviset skal være utstedt av kompetent myndighet i vedkommende stat. Beviset må ikke være eldre enn tre måneder. Dersom vedkommende stat ikke utsteder slike bevis, eller andre forhold gjør det umulig å skaffe bevis fra statens myndigheter, skal det legges fram en egenerklæring på ære og samvittighet avgitt til aktuell myndighet i vedkommende stat.

Utdanningsdirektoratet kan kreve bevis for at søker har arbeidserfaring etter forskriften § 5 andre ledd dersom det er aktuelt å vurdere søkers arbeidserfaring.

§ 5. Vilkår for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for statsborgere fra EØS

For å få godkjenning må søker fra EØS framlegge kvalifikasjonsbevis som viser et kvalifikasjonsnivå som minst tilsvarer kvalifikasjonsnivået umiddelbart under kvalifikasjonskravene som følger av barnehageloven § 17 andre ledd og § 18 første og andre ledd. Kvalifikasjonskravene etter barnehageloven § 17 og § 18 ligger på nivåene d og e. For vurderingen gjelder følgende fem kvalifikasjonsnivåer:

- a) et kompetansebevis som viser bestått utdanning og erfaring som ikke omfattes av kravene i nivåene b til e
- b) en attest som viser fullført og bestått videregående opplæring
- c) et diplom som viser at søker

- i) enten har bestått en annen utdanning ut over videregående opplæring enn det som er nevnt i bokstav d) eller e), av minst ett års varighet, eller av tilsvarende varighet på deltid, hvor opptakskrav til studiet er normalt avsluttet videregående opplæring som er nødvendig for å få adgang til universitet, annen høyere utdanning eller annen utdanning på tilsvarende nivå, samt den yrkesrettede opplæring som måtte kreves i tillegg til utdanning ut over videregående opplæring, eller
- ii) bestått utdanning av en særskilt struktur for et lovregulert yrke, jf. direktiv 2005/36/EF vedlegg 2.
- d) et diplom som viser bestått utdanning ut over videregående opplæring fra universitet, høyskoleinstitusjon eller en annen institusjon med tilsvarende opplæringsnivå. Utdanningen må være av minst tre års og ikke mer enn fire års varighet, eller av tilsvarende varighet på deltid
- e) et diplom som viser bestått utdanning utover videregående opplæring fra universitet, høyskoleinstitusjon eller en annen institusjon med tilsvarende opplæringsnivå. Utdanningen må være av minst fire års varighet, eller av tilsvarende varighet på deltid.

Søker som har arbeidet som styrer eller pedagogisk leder i barnehage i en EØS-stat hvor yrket ikke er lovregulert har rett til godkjenning dersom søker har utøvd yrket på heltid i minst to år, i løpet av de siste ti år. Søkeren må framlegge bevis på yrkeskvalifikasjoner som dokumenterer at søker kan arbeide som styrer eller pedagogisk leder i barnehage. Yrkeserfaring kreves ikke når det søkes om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner på bakgrunn av en lovregulert utdanning på kvalifikasjonsnivå som beskrevet i bokstav b) til e). Første ledd gjelder tilsvarende.

§ 6. *Utligningstiltak for statsborgere fra EØS*

Selv om kravene i § 5 er oppfylt kan Utdanningsdirektoratet kreve at søkeren gjennomgår og består en prøveperiode på høyst tre år under veiledning, eller består en egnethetsprøve dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) utdanningen søkeren framlegger kvalifikasjonsbevis for, er minst ett år kortere enn den utdanningstid som kreves i Norge
- b) utdanningens innhold avviker vesentlig fra den utdanning som gis i Norge
- c) yrket som styrer eller pedagogisk leder i barnehage i Norge omfatter en eller flere lovregulerte yrkesaktiviteter som ikke inngår i en sammenlignbar form i det tilsvarende yrket i søkers hjemstat, og det i Norge kreves en særskilt utdanning som er vesentlig forskjellig fra søkers utdanning.

Utdanning som nevnt i første ledd bokstav b) og c) er vesentlig forskjellig fra søkerens utdanning når søkeren mangler kunnskap på områder som er avgjørende for utøvelsen av yrket og søkerens utdanning viser viktige forskjeller når det gjelder varighet eller innhold i forhold til den utdanning som kreves i Norge.

Med egnethetsprøve menes en prøve i vesentlige forskjeller i søkerens kompetanse i forhold til kravene som stilles i barnehageloven § 17 andre ledd og § 18 første og andre ledd for å arbeide som styrer eller pedagogisk leder i barnehage. Prøven kan også omfatte kunnskap om faglige regler som gjelder for utøvelsen av yrket i Norge.

Før vedtak om prøveperiode eller egnethetsprøve treffes må det vurderes om den kunnskap søkeren har ervervet ved yrkeserfaring, helt eller delvis, oppveier det vesentlige avviket mellom utdanningene.

Søkeren kan selv velge mellom prøveperiode og egnethetsprøve.

§ 7. *Vilkår for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for statsborgere fra EØS med utdanning fra tredjestat*

Statsborger fra EØS med kvalifikasjonsbevis for kvalifikasjoner i henhold til § 5 utstedt i en stat utenfor EØS kan få godkjenning etter denne forskriften. Som et bevis på formelle kvalifikasjoner etter § 4 andre ledd bokstav a skal også betraktes et hvert bevis på formelle kvalifikasjoner som er ervervet i en tredjestat. Dette gjelder bare dersom søkeren har tre års yrkeserfaring som styrer eller pedagogisk leder i barnehage i en EØS-stat og dette er erkjent og bekreftet av godkjenningsmyndigheten i en annen EØS-stat.

§ 8. *Vilkår for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for statsborgere fra tredjestat*

Statsborger fra en stat utenfor EØS må for å få godkjenning etter forskriften, dokumentere yrkeskvalifikasjoner med tilsvarende nivå som det som følger av barnehageloven § 17 andre ledd og § 18 første og andre ledd. Beviset skal være utstedt av kompetent myndighet i en stat utpekt i samsvar med lov, forskrift- eller administrativbestemmelse i vedkommende stat.

Forskriften § 4, § 10, § 11, § 12 og § 13 får tilsvarende anvendelse.

Statsborger utenfor EØS kan også gis godkjenning etter gjensidig avtale med fremmed stat.

§ 9. Forskriftens forhold til utdanning ervervet i Norge

Statsborger fra EØS som har ervervet yrkeskvalifikasjoner i Norge som ikke tilfredsstillende kvalifikasjonskravene etter barnehageloven § 17 andre ledd og § 18 første og andre ledd, men som i en annen EØS-stat har fått godkjent disse yrkeskvalifikasjonene, kan ikke benytte denne godkjenningen til å oppnå andre rettigheter i Norge enn dem han ville oppnådd uten denne godkjenningen. Dette gjelder ikke dersom søkeren kan godtgjøre at han har tilegnet seg ytterligere yrkeskvalifikasjoner i den andre EØS-staten.

§ 10. Språkkrav

For godkjenning som styrer og pedagogisk leder i barnehage etter forskriften kreves tilfredsstillende kunnskaper, ferdigheter og innsikt i norsk språk og i norske samfunnsforhold og barnehageforhold.

Bestemmelsen gjelder ikke for søkere som har norsk, samisk, svensk, dansk, islandsk eller færøysk som morsmål.

§ 11. Saksbehandlingsregler

Utdanningsdirektoratet skal bekrefte at søknaden er mottatt innen en måned etter at den er mottatt og informere søkeren om eventuelle mangler ved søknaden.

Utdanningsdirektoratet skal avgjøre søknaden så raskt som mulig og senest innen fire måneder etter at all nødvendig dokumentasjon er framlagt.

Utdanningsdirektoratets vedtak eller mangel på vedtak, kan påklages til Kunnskapsdepartementet.

§ 12. Avslag på søknad om godkjenning

En søker som ikke får godkjent yrkeskvalifikasjoner etter forskriften kan ikke arbeide som styrer eller pedagogisk leder i barnehage i Norge.

En søker som ikke får godkjenning etter forskriften kan likevel arbeide som styrer eller pedagogisk leder dersom kommunen dispenserer fra utdanningskravet etter forskrift 16. desember 2005 nr. 1508 om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder.

Danmark

I Danmark finns en allmän lag om att möjligheten att utöva vissa yrken, lov om adgang til udøvelse af visse erhverv i Danmark. Lagen ändrades för att implementera direktivet i Danmark (lov om ændring af lov om adgang til udøvelse af visse erhverv i Danmark). Lagändringen innehåller främst organisatoriska bestämmelser, t.ex. vilken myndighet som handhar vilka delar av systemet för erkännande av yrkeskvalifikationer. Dessutom ändrades lov om statsautoriserede og registrerede revisorer, lov om omsætning af fast ejendom, lov om translatorer og tolke, lov om dispachører och opphævedes lov om registrerede arkitekter för att genomföra direktivet i dansk lagstiftning. Därtill ändrades offshoresäkerhetslagen och arbetsmiljölagen. I arbetsmiljölagen intogs bland annat bestämmelser som möjliggjorde för arbetsministeriet att utfärda bestämmelser om nämnda kompensationsåtgärder för den som tillfälligt tillhandahåller tjänster. Slutligen ändrades ett stort antal föreskrifter som reglerar olika slag av yrken för att anpassa dansk lagstiftning till direktivet, såsom föreskrifter för rävm- och strutsfarmare, deponipersonal, apotekare, brand- och räddningspersonal, bilskollärare, borrhare, psykolog och elinstallatör.

6. Utredning över vilka administrativa verkningar direktivet har för Ålands del.

Vid bedömningen av vilka administrativa verkningar direktivet har för Åland bör dels beaktas om och i vilken utsträckning personer som förvärvat sina yrkeskvalifikationer i en annan EU-stat kommer till Åland för att utöva sitt yrke på områden där yrket är reglerat i landskapslagstiftningen. De mest förekommande yrkena idag torde vara lärare och socialarbetare och då i första hand ålänningar som har skaffat sin yrkesutbildning i Sverige. Allmänt kan antas att antalet personer som förvärvat sina yrkeskvalifikationer i en annan EU-stat kommer att öka, vilket medför att landskapsregeringens arbetsmängd kommer att öka.

Till den del yrkeskvalifikationerna har förvärvats utanför de nordiska länderna kan antas att kontrollen av tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer innan tjänsterna tillhandahålls för första gången kan vara en arbetsdryg process - om landskapsregeringen väljer att förhandskontrollera den som tillfälligt tillhandahåller tjänster.

Möjligheten att kräva kompensationsåtgärder inom den generella ordningen fordrar bland annat god kunskap om de yrkeskrav som ställs i landskapslagstiftningen, om omfattningen av den utbildning som sökanden har och om innehållet i sökandens utbildning. De tjänstemän som handlägger ansökningar om godkännande av yrkeskvalifikationer torde ha särskilda kunskaper inom respektive yrkesområde och bör således vara väl insatta i det regelverk som skall tillämpas och om yrkesutbildningen inom EU. Det är dock möjligt att vissa yrken sällan är aktuella och då är det möjligt att beredande tjänsteman saknar den erfarenhet och kunskap som behövs för att handlägga ärendet på ett bra sätt.

När det gäller t.ex. el-behörighet skall landskapsregeringen idag jämföra de kunskaper och den behörighet som påvisas av ett examensbetyg, intyg eller andra handlingar som påvisar formell behörighet och som skaffats av en medborgare i en EES-stat i en annan medlemsstat med de behörighetskrav som anges handels- och industriministeriets beslut om arbeten i elbranschen. Om landskapsregeringen anser att villkoren för att behörighetsintyg skall utfärdas inte uppfylls, skall regeringen ge sökanden anvisningar om hur denna kan skaffa sig de kunskaper och den behörighet som saknas under en anpassningstid eller genom ett lämplighetsprov. Landskapsregeringen skall beakta den arbetserfarenhet som en medborgare i någon EES-stat skaffat sig i en annan medlemsstat, om arbetserfarenheten kan anses tillräckligt omfattande för att ge förtroget med bestämmelserna om elinstallationer och säkerheten vid el-arbeten samt med installationspraxisen och installationsförhållandena i Finland. När det gäller erkännande av yrkeskvalifikationer beträffande el-behörighet torde administrativa rutiner tillämpas idag som är relevanta även vid förverkligandet av direktivet. När det gäller andra yrkesområden, förutom yrken inom grundskolväsendet och socialvården, torde erfarenheten vara ringa inom landskapsförvaltningen att handlägga ärenden angående erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats inom EU.

Senast den 20 oktober 2007 borde landskapet ha utsett behöriga myndigheter och organ som är bemyndiga att utfärda eller ta emot bevis på formella kvalifikationer och andra handlingar eller upplysningar, samt de behöriga myndigheter och organ som är bemyndiga att ta emot ansökningar och fatta de beslut som avses i direktivet.

7. Bedömning av huruvida erkännande av yrkeskvalifikationer i enlighet med direktivet ska handläggas på Åland och i sådana fall vilken kompetens och vilka funktioner som behövs för detta.

Handläggas på Åland eller?

Till den del samma krav på yrkeskvalifikationer ställs i landskapet som i riket underlättar den likalydande lagstiftningen att överföra handläggningen av ärenden angående erkännande av utländska examina osv. för att utöva ett visst yrke på behörig riksmyndighet. Så är fallet när det gäller t.ex. el-arbeten. Inom de yrken landskapet har en reglering av tillträde till yrket som avviker från rikets tillsvarende bestämmelser torde det vara svårare att få riksmyndigheter att gå med på att överta nämnda förvaltningsuppgifter.

Om i landskapet har valts att reglera ett yrke genom att använda sig av blankettlagstiftningstekniken (samma regler gäller i landskapet som i riket) är det vanligtvis ett uttryck för att det inte är ett område som prioriteras politiskt och där det inte finns ett intresse av att utöva den makt som medges genom möjligheten att bedöma sakers ändamålsenlighet - till den del det finns utrymme för det. Samtidigt har inte de mest sakkunniga tjänstemännen inom landskapsförvaltningen varit delaktig i beredningen av den rikslagstiftning som reglerar yrket och är därigenom inte så insatta i regelverket som en tjänsteman som deltagit i utarbetandet av regelverk. Inom dessa områden bör övervägas att överföra förvaltningsuppgifterna på behörig myndighet i riket. Beaktas bör dessutom naturligtvis riksmyndighetens servicenivå, språkkunnighet och kostnaderna för landskapet, bland annat. Ett undantag är möjligen yrken inom grundskoleväsendet och socialvården. Landskapsregeringen har en lång erfarenhet att handlägga ansökningar om dispens från behörighetskraven som är samma som behörighetskraven i riket för motsvarande tjänst/uppgift. Eftersom det är fråga om ett dispensförfarande från uppställda krav ges utrymme för överväganden som delvis bygger på en icke lagbunden prövning, vilket torde vara önskvärd att bibehålla i landskapsförvaltningens händer.

Motsatt menar jag att det är vettigast att erkännande av yrkeskvalifikationer i enlighet med direktivet ska handläggas av landskapsmyndighet när det är fråga om yrken där landskapet har en från riket avvikande reglering. För det första tror jag att intresset att tillämpa två olika regelverk (åländsk och finsk lagstiftning) inom en riksmyndighet är begränsat och för det andra så bör man utgå ifrån att beredande tjänsteman inom landskapsförvaltningen är väl insatt i de relevanta bestämmelserna.

Min slutsats är dock att jag finner det vettigast att landskapsregeringen handhar de förvaltningsuppgifter som hör ihop med direktivet, till den del det är landskapets behörighet. Om uppgifter skall överföras bör det kopplas till bristande kompetens och resurser vid landskapsregeringen. Att antalet ärenden är få kan möjligen få återverkningar när det gäller kompetensen men det förhållande att antalet ärenden är få kan inte vara avgörande vid bedömningen om förvaltningsuppgifter skall överföras på riksmyndighet.

Vilken kompetens och vilka funktioner som behövs

Någon ny organisation inom landskapsförvaltningen behöver inte byggas upp, utan de tjänstemän som idag är ansvariga inom respektive yrkesområde fortsätter som hitintills och handlägger ärenden kopplade till erkännande av yrkeskvalifikationer. Tjänstemännen behöver vara väl insatta i det regelverk som reglerar yrket. Dessutom behöver de kunskap om yrkesutbildningen inom EU beträffande yrket i fråga, särskilt när det gäller utbildningens längd och innehåll för att kunna bedöma möjligheten att kräva att sökanden skall genomgå ett lämplighetsprov eller slutföra en anpassningsperiod. Både internt inom landskapsförvaltningen, med behöriga riksmyndigheter och nordiska myndigheter behöver etableras ett tätt samarbete för bland annat utbyte av erfarenhet och kunskap. Direktivet anger dessutom att de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten och ursprungsmedlemsstaten skall bedriva ett nära samarbete och ge varandra ömsesidigt bistånd för att underlätta tillämpningen av direktivet. Om landskapsregeringen bestämmer sig för att kräva kompensationsåtgärder bör de berörda tjänstemännen aktivt ta del av beredningen av sådana bestämmelser.

I riket kan undervisningsministeriet vid behov ålägga en högskola som hör till ministeriets verksamhetsområde att ordna ett lämplighetsprov inom ett visst område. Motsvarande möjlighet har inte landskapsregeringen. Det krävs att landskapsregeringen, på de områden landskapet saknar egen yrkesutbildning, till-

försäkrar att sökanden har möjlighet att genomgå ett lämplighetsprov – om krav på kompensationsåtgärder ställs i landskapslagstiftningen. Lämplighetsprovet bör anpassas till landskapslagstiftningen på området varför lämplighetsprov som ordnas av universitet och högskolor i riket inte automatiskt kan användas. Det är möjligt att landskapsregeringen på flera områden får ordna lämplighetsprov i egen regi eller genom att anlita underlydande eller utomstående inrättningar.

Möjligheten att kräva att tjänsteleverantörer som första gången förflyttar sig till landskapet skriftligen skall underrätta landskapsregeringen, att underrättelsen åtföljs av vissa handlingar och att kontrollera tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer samt att eventuellt erbjuda leverantören möjlighet att genomgå ett lämplighetsprov förutsätter att landskapsregeringen utarbetar regler för att hantera förfarandet såsom t.ex. lämplighetsprovets innehåll. Allt detta under förutsättning att landskapsregeringen ställer krav på förhandsunderrättelse.

För de yrken som kräver exakta kunskaper i nationell rätt och där verksamheten till en väsentlig och konstant del består i att lämna råd och/eller hjälp i frågor som rör nationell rätt får landskapet förskriva antingen en anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov. Landskapsregeringen bör bedöma vilka yrken som kan vara aktuella för denna ordning. Min bedömning är att fastighetsmäklare och socialarbetare åtminstone är de yrkesgrupper som faller in under en sådan ordning. För fastighetsmäklare torde den del av det vanliga fastighetsmäklarprovet som skall visa att deltagarna har kunskap om de bestämmelser som behövs för att utöva fastighetsmäklarverksamhet kunna användas som lämplighetsprov.

I riket kan en instans som ansvarar för erkännande av yrkeskvalifikationer vid behov be ett universitet, en högskola eller en annan läroanstalt om ett utlåtande om sökandens studiers likvärdighet och ämnesområdet som saknas jämfört med studier i Finland samt om längden på den anpassningsperiod som sökanden eventuellt föreläggs, de uppgifter som ska ingå i den och innehållet i lämplighetsprovet. En liknande bestämmelse är det möjligt att inha i landskapslag med stöd av 19 § 3 mom. självstyrelselagen. Fås bistånd från läroanstalter i riket underlättas landskapsregeringens arbete med erkännandet av yrkeskvalifikationer. Naturligtvis kan finska läroanstalter bara uttala sig om den utländska utbildningen i förhållande till studier i Finland. Till den del yrkeskvalifikationskraven i landskapslagstiftningen inte är kopplade till rikets utbildningssystem torde inte läroanstalter i riket kunna bistå landskapsregeringen.

8. Utredning av hur erkännande av yrkeskvalifikationer som erhållits utanför EU regleras nationellt samt hur Ålands lagstiftningsbehörighet på området ser ut.

Nationell reglering

Utanför EU

Vid redogörelse av regler om erkännande av yrkeskvalifikationer som erhållits utanför EU bör beaktas om en person har en viss yrkesbehörighet i en stat med vilken Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater har ingått avtal om ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet. I sådana fall behandlas personen som om det är fråga om yrkeskvalifikationer som förvärvats i en EU-stat och således tillämpas i riket lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer även i dessa fall.

Ingen allmän lag

I riket finns inte någon allmän lag om erkännande av yrkeskvalifikationer som erhållits utanför EU, såsom fallet är när det är fråga om yrkeskvalifikationer som förvärvats inom EU.

Tjänst eller befattning

I fråga om erkännande av examina som förvärvats i tredjeland iakttas i riket lagen om den tjänstebehörighet som högskolestudier utomlands medför (FFS 531/1986). I lagen föreskrivs om den behörighet för en offentlig tjänst eller befattning som högskolestudier utomlands medför då behörighetsvillkor enligt lag eller förordning är examen på en viss nivå eller viss högskoleexamen eller studieprestation vid högskola i Finland. Utbildningsstyrelsen handlägger dessa ansökningar. I fråga om yrken handlar det om socialarbetare och lärare. Om den sökande har skaffat sig behörighet som socialarbetare eller lärare utanför EU- och EES-länderna eller om den sökande inte är medborgare i ett EU- eller ett EES-land, kan han med stöd av lagen om tjänstebehörighet som studier utomlands medför ansöka om att hans studier skall jämföras med de studier som krävs av socialarbetare eller lärare.

Hälso- och sjukvårdsyrken

Enligt 13 § lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994) kan Valvira av särskilda skäl och på de villkor som den bestämmer bevilja en person som inte är medborgare i en EU- eller EES-stat och som har genomgått sin utbildning i en stat utanför EU eller EES, tillstånd att utöva yrke i de uppgifter som avses i lagens 4 § eller 5 § 1 mom. eller rätt att i Finland vara verksam som legitimerad yrkesutbildad person, under förutsättning att sökanden har den kompetens som uppgiften förutsätter och som föreskrivs genom förordning av statsrådet samt tillräckliga språkkunskaper. På motsvarande sätt kan en person som inte är medborgare i en EU- eller EES-stat och som i en stat utanför EU eller EES har genomgått en sådan utbildning som leder till ett i förordning av statsrådet avsett yrke och som Valvira har godkänt, av Valvira på ansökan beviljas rätt att i Finland använda en i förordning av statsrådet avsedd yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, under förutsättning att sökanden har sådana språkkunskaper som uppgiften förutsätter.

Veterinärer

I 5 § 2 mom. lagen om utövning av veterinäryrket (FFS 29/2000) anges att Livsmedelssäkerhetsverket kan bevilja sådana medborgare i stater utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har avlagt veterinärmedicinsk examen någon annanstans än i Finland rätt att vara verksam som legitimerad veterinär.

Fartyg

Enligt 14 § 2 mom. förordning om fartygsbemanning, besättningens behörighet och vakthållning (FFS 1256/1997) kan Sjöfartsverket för den som innehar ett behörighetsbrev som överensstämmer med STCW-konventionen och som utfärdats av en behörig myndighet i en annan stat än en EES-stat på skriftlig ansökan, i enlighet med förfarandet i artikel 1.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/103/EG om minimikrav på utbildning för sjöfolk, bevilja tillstånd att inneha en viss befattning ombord på ett finskt fartyg enligt vad som därom bestäms i konventionen. Det av den behöriga myndigheten

utfärdade behörighetsbrevet och en redogörelse om sökandens utbildning, arbetserfarenhet och hälsotillstånd skall fogas till ansökan. Över erkännande av behörighetsbrev utfärdar Sjöfartsverket ett kompetensbevis, av vilket skall framgå hur länge det är i kraft.

Räddningsväsendet

Enligt 14 § statsrådets förordning om räddningsväsendet (FFS 468/2003) beslutar på ansökan länsstyrelsen i Södra Finlands län efter att ha hört den riksomfattande examensnämnd för sotningsväsendet som lyder under utbildningsstyrelsen om behörighet för personer som erhållit sotarkompetens utomlands för att utföra sotningsarbete i Finland. Som bevis över kompetens som erhållits utomlands godkänns ett examensbevis över examen som avlagts utomlands eller annat motsvarande bevis eller annat dokument över utbildning. Länsstyrelsen i Södra Finlands län kan av särskilda skäl godkänna annan utredning som bevis över tillräcklig kompetens.

Byggarbetsdykare

Enligt 4 § arbetsministeriets beslut om kompetenskraven för dykare som utför byggnadsarbeten under vatten (FFS 674/1996) anges att arbetsministeriets arbetarskyddsavdelning eller en av denna utsedd myndighet fattar beslut i fråga om behörighet för en person som skaffat sig kompetens för dykare utomlands att i Finland utföra byggnadsarbete under vatten.

Kranförare

Enligt 14 § 5 mom. statsrådets förordning om säker användning och besiktning av arbetsutrustning (FFS 403/2008) avgörs ärenden som gäller godkännande av en utländsk examen för den som för last-, mobil, eller tornkran riksomfattande av Nylands arbetarskyddsdistrikts arbetarskyddsbyrå.

Elbranschen

Enligt 23 § handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen (FFS 516/1996) skall bedömningsorganet vid utfärdandet av ett behörighetsintyg inom elbranschen, utöver vad som någon annanstans bestäms, beakta den utbildning som personen avlagt utomlands utgående från Utbildningsstyrelsens utlåtande. På motsvarande sätt skall den arbetserfarenhet som skaffats utomlands beaktas, om arbetserfarenheten kan anses tillräckligt omfattande för att ge förtrogenhet också med bestämmelserna om elinstallationer och säkerheten vid el-arbetet samt med installationspraxisen och installationsförhållandena i Finland.

Bevakningsföretag och väktare

Enligt 58 § lagen om privata säkerhetstjänster (FFS 282/2002) kan en myndighet som avses i lagen i samband med att myndigheten meddelar auktorisation (bevakningsföretag) eller ger godkännande (ansvarig föreståndare, väktare och utförare av säkerhetsskyddsavgifter) besluta att även ett utländskt behörighetsintyg eller motsvarande handling kan användas för att visa att de villkor som föreskrivs i lagen är uppfyllda. Beslutet kan fattas under förutsättning att kraven i ifrågavarande land motsvarar de krav som gäller i Finland och att bestämmelserna och föreskrifterna om privata säkerhetstjänster i landet i fråga till väsentliga delar motsvarar gällande bestämmelser i Finland.

Lagstiftningsbehörigheten

Beträffande lagstiftningsbehörigheten när det gäller erkännande av yrkeskvalifikationer är det i fråga om behörighetsfördelningen riket/landskapet i princip inte någon skillnad om behörigheten har förvärvats i eller utanför EU, se punkt 3 ovan.

9. Förslag till lagstiftningsåtgärder med anledning av resultatet av utredningen i punkt 7.

Den norska modellen

Den norska modellen ovan under punkt 5 för erkännande av yrkeskvalifikationer för förskollärare finner jag intressant. I den författningen har inte enbart direktivet beaktats utan även har medtagits personer som förvärvat sina yrkeskunskaper utanför EU- och EES-stater. Då mitt uppdrag, till den del det handlar om denna punkt, omfattar förslag till lagstiftningsåtgärder med anledning av resultatet av utredningen i punkt 7 så går jag inte närmare in på hur den ”norska modellen” kunde tjäna som förebild i lagstiftningsarbetet. Varför jag överhuvudtaget nämner den norska modellen i detta sammanhang är att jag anser att det vore vettigt att överväga möjligheten att reglera erkännande av yrkeskvalifikationer även beträffande yrkeskvalifikationer som förvärvat utanför EU/EES.

En allmän lag

Mitt förslag är att det stiftas en allmän lag om erkännande av yrkeskvalifikationer. Då få yrken, i jämförelse med de yrken som regleras nationellt, är reglerade i landskapet kunde man tänka sig att i respektive författning inta de bestämmelser som krävs enligt direktivet men då blir det långt så att likalydande bestämmelser måste fogas till ett flertal författningar. Enklare och redigare att inta de allmänna bestämmelser som skall gälla alla reglerade yrken i en författning.

Lagen skall innehålla följande bestämmelser:

- lagens tillämpningsområde,
- definitioner av de centrala begrepp som används i lagen,
- behörig myndighet,
- begäran om utlåtande av läroanstalt i riket,
- innehållet i ansökan om godkännande,
- utlämnande av uppgifter och sekretessen hos myndighet som sköter uppgifter som hör till tillämpningsområdet för lagen, om inte bestämmelser i landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (1977:72) uppfyller direktivets krav,
- kvalifikationsnivåer i den generella ordningen,
- villkor för erkännande,
- möjligheten att kräva kompensationsåtgärder,
- anpassningsperioder och lämplighetsprov,
- erkännande av yrkeserfarenhet,
- användande av yrkestitel och akademisk titel,
- regler om hur ansökan om erkännande behandlas och avgörs,
- möjligheten att överklaga,
- principen om friheten att tillhandahålla tjänster och tjänsteleverantörens yrkestitel,
- ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Bestämmelser i speciallagar

Friheten att tillhandahålla tjänster - förhandskontroll

Utgångspunkten är att medlemsstaterna av skäl som rör yrkeskvalifikationerna inte får inskränka friheten att tillhandahålla tjänster i en annan medlemsstat om tjänsteleverantören är lagligen etablerad i en medlemsstat för att där utöva samma yrke och om tjänsteleverantören förflyttar sig och om han/hon har utövat yrket under minst två år i etableringsmedlemsstaten under de tio år som föregår tillhandahållandet av tjänsten, om yrket inte är reglerat i den medlemsstaten. Kravet på två års yrkespraktik skall inte tillämpas om yrket eller utbildningen för yrket är reglerad.

Medlemsstaterna får kräva att en tjänsteleverantör som för första gången förflyttar sig från en medlemsstat till en annan för att tillhandahålla tjänster på förhand skriftligen skall underrätta den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten, inklusive uppgifter om eventuellt försäkringsskydd eller annat personligt

eller kollektivt skydd rörande yrkesansvar. Jag anser att då tjänsteleverantören behöver näringstillstånd är det onödigt att införa förhandskontrollen i landskapet.

Vid första tillhandahållandet av tjänster, när det gäller de reglerade yrken som har konsekvenser för folkhälsa eller säkerhet och som inte automatiskt erkänns enligt avdelning III kapitel III, kan den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten kontrollera tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer innan tjänsterna tillhandahålls för första gången. En sådan förhandskontroll skall vara möjlig endast om ändamålet med kontrollen är att undvika allvarlig skada för tjänstemottagarens hälsa eller säkerhet på grund av tjänsteleverantörens bristande yrkeskvalifikationer och om detta inte går utöver vad som är nödvändigt för det ändamålet.

Landskapsregeringen bör överväga om införande av förhandskontroll av tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer är vetligt och möjligt. Min bedömning är att det är tveksamt om det finns yrken reglerade i landskapslagstiftning vars utövning kan innebära allvarlig fara för tjänstemottagarens hälsa eller säkerhet. Tänkbara yrken är inom el-branschen och räddningsväsendet. Om man finner det ändamålsenligt och möjligt bör regler om förhandskontroll och det förfarande som skall iakttas intas i den författning som reglerar yrket i fråga.

Yrkesexaminans kvalifikationsnivå

I Finland är det möjligt att avlägga yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina genom fristående examina som är oberoende av hur yrkesskickligheten har förvärvats. Direktivets indelning i kvalifikationsnivåer grundar sig däremot på utbildningen och de centrala kriterierna gäller utbildningens nivå, innehåll och längd. Det innebär att det i fråga om yrkesexamina och specialyrkesexamina kan vara möjligt att dessa examina enligt övriga medlemsstaters tolkning placerar sig i den lägsta kvalifikationsnivån enligt direktivets artikel 11 a i vilken det bl.a. ingår prov som inte föregås av någon utbildning. I så fall kan personer som avlagt yrkesexamen eller specialyrkesexamen inte få tillträde till yrken motsvarande deras examen i de länder där dessa yrken är reglerade och där det för dessa yrken krävs minst en utbildning som motsvarar den nivå som anges i artikel 11 c i direktivet. I samband med genomförandet av direktivet i riket säkerställdes också rörligheten i övriga Europa för personer som avlagt examen i Finland genom en ändring av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning som justerade bestämmelserna om yrkesexamina och specialyrkesexamina så att examina placerar sig på nivåerna b och c i kvalifikationsnivåsystemet i direktivets artikel 11. Jag har inte funnit om liknande examina kan avläggas i landskapet. Om så är fallet bör nivån på examina även justeras i landskapet för att säkerställa rörligheten för personer som avlagt examina i landskapet.

Sjukskötarutbildning

Direktivet berör inte bara lagstiftning som reglerar yrken utan direktivet ställer även upp antagningskrav till utbildningar och krav på minimivillkor för utbildningar, t.ex. för sjukskötarutbildning. Ålands vårdinstitut ger yrkesutbildning inom social- och hälsovård. Enligt 3 § förordningen (2005:37) om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland tillämpas på inträdeskrav och grunderna för läroplaner samt vid bedömningen av studieprestationer för yrkesutbildningen inom social- och hälsovård i landskapet rikslagstiftningen. Således finns det inte behov av att anpassa landskapslagstiftningen till direktivet till denna del, utan man får utgå ifrån att riket anpassar antagningskraven och minimivillkoren för utbildningen till de krav direktivet ställer.

Mariehamn den 30 april 2009
Tomas Lundberg

Bilaga

PM om ”kunskapskrav för viss av staten godkänd kompetens”

Begreppet ”kunskapskrav för viss av staten godkänd kompetens” anges på sidan 74 i RP nr 73/1990 rd. Propositionen är en del av förarbetena till självstyrelselagen från år 1991. Begreppet används i motiveringen till lagens 27 § 3 punkten som anger att riket har lagstiftningsbehörighet i fråga om statsmyndigheternas organisation och verksamhet. Bestämmelsen i 27 § 3 punkten skall anses omfatta många av de rättsområden som ingår i 11 § 2 mom. självstyrelselagen från år 1951 (nedan den äldre självstyrelselagen) bland annat ”kunskapskrav för viss av staten godkänd kompetens”. I den äldre självstyrelselagen ankom det på riket att lagstifta i fråga om bland annat ”den kunskap och skicklighet, som erfordras för vinnande av viss, av staten erkänd kompetens”. I den äldre självstyrelselagen används således inte begreppet ”kunskapskrav” utan begreppet ”den kunskap och skicklighet som erfordras”. För att få mera kött på benen måste jag således studera förarbetena till den äldre självstyrelselagen.

I von Hellens – kommitténs betänkande från 1946 hänfördes till statens kompetens bestämmelser om de kurser, vilkas absolverande (avläggande, min förklaring) skulle medföra viss, av staten erkänd kompetens. När det gäller undervisningen efter folkskola/läroplikten anges i betänkandet ”skulle landskapet likaledes få ordna densamma efter sina behov. Men ifall riket, såsom naturligt är, förbehålles rätt att bestämma ..... de kunskapsmått, som erfordras för vinnande av viss, av staten erkänd kompetens, skulle tillfyllestgörande garantier erhållas för att undervisningsväsendet i landskapet icke komme att organiseras på ett sätt, som vore främmande för det system, som i riket tillämpades.” Vidare anges i betänkandet ”Ordnandet av undervisningen vid landskapets sjöfartsläroverk, lantmannaskola och yrkesskolorna skulle helt och hållet ankomma på landskapets lagstiftningsorgan, med iakttagande likväl av ovan åberopade förbehåll rörande de kunskapsmått, som i riket erfordras för vinnande av viss, av staten erkänd kompetens.” Övriga förarbeten till den äldre självstyrelselagen har jag inte funnit att ger någon närmare vägledning för klargörandet av begreppet ”den kunskap och skicklighet, som erfordras för vinnande av viss, av staten erkänd kompetens”.

Odiskutabelt är menar jag är att det handlar om yrkesutbildning. Svårare är att avgöra vad som avses med ”som erfordras för vinnande av viss, av staten erkänd kompetens.” Jag är tillböjlig att anse att det handlar om yrken inom rättsområden det ankommer på riket att lagstifta om. T.ex. ordnandet av undervisningen vid sjöfartsläroverket (idag Höskolan på Åland) skulle ankomma på landskapets lagstiftande organ men den kunskap och skicklighet som krävs för att bli t.ex. sjökaptan skulle inte landskapet få lagstifta om eftersom handelssjöfart ankommer på riket att lagstifta om.

Naturligtvis är det möjligt att anses att med ”för vinnande av viss, av staten erkänd kompetens” avses alla yrken som är reglerade i riket och för tillträde till yrket krävs en yrkesutbildning. Om den sistnämnda tolkningen är den rätta uppstår en situation som kan uppfattas som märklig. Landskapet har behörighet att lagstifta om utövande av yrke inom områden det ankommer på landskapet att lagstifta om medan riket har lagstiftningsbehörighet om de yrkeskrav som skall ställas på den utbildningen som leder till tillträde till det reglerade yrket. Pondera att fastighetsmäklari i riket är underkastad en två-årig högskoleexamen och är ett reglerat yrke. Landskapet avser ordna en kurs i fastighetsmäklari för dem som har tänkt sig att avlägga landskapsregeringens fastighetsmäklarprov. Landskapet skulle således vara nödgat att uppställa samma krav på kunskap och skicklighet som gäller i riket. Istället för en veckoslutskurs blev det en två-årig högskoleutbildning!

Mariehamn den 28 maj 2009
Tomas Lundberg